

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PRÁVNICKÁ FAKULTA

KATEDRA SOUKROMÉHO PRÁVA A CIVILNÍHO PROCESU

VALNÁ HROMADA AKCIOVÉ SPOLEČNOSTI

DIPLOMOVÁ PRÁCE

AUTOR PRÁCE: Lukáš Sýkora

VEDOUCÍ PRÁCE: Mgr. Michal Černý Ph.D.

2015

Prohlašuji:

Tuto diplomovou práci na téma: Valná hromada akciové společnosti jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a zdroje informací, které jsem v práci využil, byly citovány v poznámkách pod čarou a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Olomouci dne 19.3.2015

Lukáš Sýkora

Chtěl bych poděkovat všem, kteří mně svými radami a připomínkami pomohli při vypracování diplomové práce, jmenovitě Mgr. Michalu Černému, Ph.D., za její vedení a cenné připomínky. Dále bych chtěl poděkovat všem korektorům za pečlivé přečtení a věcné připomínky.

Obsah

Úvod	6
1 Historický vývoj AS a aktuální právní úprava	8
1.1 Od první zmínky o AS	8
1.2 Historický vývoj AS na území ČR.....	9
2 Valná hromada jako nejvyšší orgán AS	12
3 Účast a hlasování na valné hromadě	14
3.1 Přítomnost.....	14
3.2 Jiná účast.....	14
3.3 Rozhodování per rollam.....	15
3.4 Korespondenční hlasování.....	15
3.5 Zastupování na valné hromadě	16
3.6 Obsah a forma plné moci	18
3.6.1 Obsah.....	18
3.6.2 Forma.....	18
4 Svolání valné hromady	20
4.1.1 Oprávnění svolat valnou hromadu.....	20
4.1.2 Frekvence konání valných hromad.....	21
4.1.3 Povinnost členů představenstva účastnit se valné hromady	21
4.1.4 Projednání řádné účetní závěrky.....	22
4.2 Osoby oprávněné a povinné svolat valnou hromadu	22
4.3 Účel právní úpravy svolání valné hromady	23
4.4 Forma pozvánky na valnou hromadu.....	23
4.5 Povaha pozvánky	23
4.6 Lhůta pro svolání valné hromady	24
4.7 Odeslání pozvánky.....	25
4.8 Doručení pozvánky	25
5 Schopnost valné hromady se usnášet	26
5.1 Obecná úprava usnášeníschopnosti kolektivního orgánu	26
6 Rozhodování	29
6.1 Systace hlasovacích práv	33
6.2 Průběh valné hromady	35
6.3 Zahájení	36
6.4 Jednání	37

6.5	Zápis z jednání valné hromady	39
7	Vztah akcionářů a valné hromady AS.....	42
7.1	Práva a povinnosti akcionářů	42
7.1.1	Vkladová povinnost.....	42
7.1.2	Právo na podíl na zisku.....	43
7.1.3	Hlasovací právo	47
7.1.4	Právo na vysvětlení.....	48
7.1.5	Právo uplatňovat návrhy a protinávrhy	50
7.1.6	Práva kvalifikovaných akcionářů	51
7.1.7	Nucený přechod účastnických cenných papírů	55
7.1.8	Právo odkupu.....	58
8	Neplatnost usnesení valné hromady	60
8.1	Dovolání se neplatnosti usnesení valné hromady	60
8.1.1	Právo domáhat se neplatnosti usnesení valné hromady.....	62
9	Rozhodování per rollam	64
10	Kumulativní hlasování.....	68
	Závěr.....	71

Úvod

Akciová společnost jako forma obchodní společnosti patří k jednomu z druhů podnikání jak v České republice, tak i v zahraničí, jejím podílníkem je akcionář. Akcionáři se aktivně podílejí na řízení akciové společnosti právě na valné hromadě společnosti. Valná hromada je proto důležitým orgánem akciové společnosti. Valná hromada je kolektivním orgánem, přičemž jedním ze základních prvků, který valnou hromadu odlišuje od ostatních orgánů společnosti, je její nestálost. Valná hromada je totiž svolávána vždy na určité konkrétní jednání.

Práce je členěna do desíti kapitol, které vystihují základní problematiku související s valnou hromadou.

V první kapitole jsem naznačil historický vývoj akciových společností od počátků po současnost. Hlavní pozornost jsem věnoval vývoji právní úpravy na území České republiky od založení prvních akciových společností až po soudobý zákon o obchodních korporacích.

Druhá kapitola se zabývá problematikou valné hromady jako nejvyššího orgánu akciové společnosti. Jeho členové v souladu se zákonem stanoveným způsobem a v mezích jeho působnosti rozhodují za společnost a nahrazují tak její vůli. Akcionáři vykonávají své právo podílet se na řízení společnosti mj. právě na valné hromadě, již se účastní, na níž hlasují a kde mohou požadovat a obdržet vysvětlení záležitostí týkajících se společnosti nebo jí ovládaných osob.

Třetí kapitola rozebírá účast a hlasování na valné hromadě. Vychází se z koncepce podle níž se člen orgánu může účastnit jeho zasedání i jinak než tím, že je na zasedání osobně (či prostřednictvím zástupce) přítomen. Následuje stručná charakteristika způsobů účasti akcionáře na valné hromadě a možností jeho hlasování.

Čtvrtá kapitola podrobně rozebírá problematiku svolání valné hromady. Valnou hromadu může svolat pouze osoba nebo orgán společnosti, které k tomu opravňuje zákon. Následuje popis zákonných pravidel týkajících se frekvence konání valných hromad, výčet osob oprávněných svolat valnou hromadu, lhůtu k jejímu svolání. Dále problematiku formy a povahy pozvánky na valnou hromadu a povinnosti při jejím odeslání a doručení.

Pátá kapitola odhaluje pravidla usnášeníschopnosti, obsahuje take shrnutí rozdílů dřívější a současné právní úpravy.

Šestá kapitola navazuje na předchozí a rozebírá proces rozhodování valné hromady. Popisuje pravidla pro svolání jak řádné tak náhradní valné hromady, zabývá se výčtem skupin

rozhodnutí a nutných kvor akcionářů k jejich přijetí. Dále se dotýká problematiky sistace hlasovacích práv, průběhu valné hromady, od zahájení, přes jednání po zápis z jednání, jeho formu a náležitosti. Obsahuje také shrnutí hlavních rozdílů dřívější a současné právní úpravy v rámci celé kapitoly.

Sedmá kapitola s názvem vztah akcionářů a valné hromady jsem pojal výčtem a popisem práv a povinností akcionářů. Myslím si, že je zde celkem dost změn, na něž stojí za to upozornit a rozebrat je.

Osmá kapitola je zaměřena na otázku neplatnosti usnesení valné hromady. Řeší tradiční otázku povahy usnesení, které podle rozhodovací praxe není právním jednáním. Dále je rozebráno právo dovolání se neplatnosti valné hromady s odkazy na příslušnou judikaturu. Nechybí ani shrnutí rozdílů dřívější a současné právní úpravy.

Devátá kapitola přináší pohled na nový institut, jímž je rozhodování per rollam. Nově tak mohou akcionáři přijímat rozhodnutí nejen na valné hromadě, jak tomu bylo doposud, ale také mimo ni (tzv. per rollam). Tato úprava klade mimořádné nároky na úpravu ve stanovách společnosti. Zejména je důležitá úprava procedury doručení všech dokumentů. Opět nechybí ani shrnutí hlavních rozdílů dřívější a současné právní úpravy.

Desátá kapitola konečně přibližuje v českém korporátním právu zcela nový způsob rozhodování akcionářů společnosti. Tento způsob rozhodování je inspirován angloamerickým právním systémem. Základním účelem kumulativního hlasování je částečně zvýhodnit zejména menšinové akcionáře. Menšinoví akcionáři by tak mohli mít větší vliv na složení orgánů společnosti, než tomu bylo doposud. Kapitola nepostrádá ani shrnutí hlavních rozdílů dřívější a současné právní úpravy.

V práci byly využity metody deskripce, analýzy, dedukce, indukce a syntézy za využití odborných publikací v knižní podobě (hlavně komentářů k ZOK), odborných článků a také soudní judikatury. Struktura práce byla zvolena tak, aby byla dodržena logická posloupnost od historie přes základní charakteristiku valné hromady a dále k účasti a hlasování na valné hromadě, jejímu svolání, usnášeníschopnosti a rozhodování. Vztah akcionářů a valné hromady je vsuvkou, která rozebírá jednotlivá práva akcionářů. Je to téma, které s valnou hromadou úzce souvisí. Neplatnost usnesení valné hromady a dovolání se neplatnosti si myslím, že by také chybět nemělo. Nakonec jsem se zaměřil na nové instituty, které se valné hromady týkají a těmi jsou rozhodování per rollam a kumulativní hlasování. Toto rozšíření je zejména důsledkem dokončení transpozice směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/36/ES ze dne 11. července 2007 o výkonu některých práv akcionářů ve společnostech s kótovanými akciemi.

1 Historický vývoj AS a aktuální právní úprava

1.1 Od první zmínky o AS

První zmínky o akciových společnostech bychom mohli nalézt už v klasickém římském právu, ale jakýsi vývojový předstupeň moderních akciových společností se objevuje až ve středověku, a to v ekonomicky vyspělých severoitalských městech. Již v průběhu 12. století byly zakládány spolkově organizované bankovní podniky nazývané montes, jenž byly původně zřizovány pro získávání státních půjček.¹ Kapitál pro tyto banky byl zabezpečen upisováním stejných zcizitelných a děditelných podílů za předpokladu, že upsaná částka nemusela být vždy splacena již při nabytí těchto podílů. Mezi nejznámější takovéto banky patří janovská banka sv. Jiří (Banca de Casa di San Georgio) založená roku 1407.²

V novodobém pojetí byly akciové společnosti zakládány až v 17. století, patří mezi ně nizozemská východoindická společnost a anglická východoindická společnost, ačkoliv T. Dvořák uvádí: moderním a.s. se podobají stále jen velmi málo.³ Tyto společnosti byly obvykle zakládány privileciem panovníka nebo státu a předmětem jejich činnosti bylo mimo obchodování i objevování, dobývání a správa nových koloniálních území. Podle anglického a nizozemského vzoru vznikají tyto společnosti v 17. století i v ostatních, většinou přímořských státech Evropy, například ve Francii, Dánsku, Švédsku či Portugalsku. Ve střední Evropě se objevily později, a to v 18. století. V tehdejší habsburské monarchii to byla Wiener Orientalischen Compagnie, v Terstu akciový cukrovar, v Prusku pak východoindická společnost.⁴

Rozmach akciových společností v moderním pojetí nastal v 19. století. První obecná úprava v rámci uceleného obchodního kodexu byla v obchodním zákoníku Napoleona I. Bonaparta (Code de commerce) z roku 1807, který zavedl koncesní (povolovací) systém. Stát podmiňoval vznik a. s. státním povolením (koncesí) vydávanou jako správní akt. Ostatní země později vycházely z principů francouzského kodexu pro vlastní právní úpravy.⁵

¹DVOŘÁK, Tomáš. Akciová společnost a Evropská společnost. 1. vyd. Praha: ASPI, 2005, s. 1

²ELIÁŠ, Karel. Akciová společnost: systematický výklad obecného akciového práva se zřetelem k jeho reformě. Praha: Linde, 2000, s. 64.

³DVOŘÁK, Tomáš. Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vyd. Praha: ASPI, 2009, s. 1. ISBN 978-80-7357-430-7.

⁴Tamtéž, s. 65 - 67.

⁵ČERNÁ, S. Obchodní právo. Akciová společnost. 3. díl. Praha: ASPI, 2006, s. 28

1.2 Historický vývoj AS na území ČR

K nejstarší akciové společnosti na území České republiky K. Eliáš uvádí: „jako nejstarší akciová společnost u nás se připomíná Pražská paroplavební společnost, která ovšem vznikla mnohem později (r.1822)“. Přestože Klíma a jeho výzkumy⁶ z 50 let ukazují až do roku 1724, kdy byla v Praze založena asi první skutečná akciová společnost v ČR, která měla podnikat za velké kapitálové účasti české šlechty v hedvábnictví, bohužel díky své nerentabilnosti brzy zanikla.

Rakouský císař František I. vydal v roce 1809 dvorský dekret, kterým nařizoval přípravu kodifikačních prací obchodního práva. K výraznějším legislativním změnám však došlo až vlivem průmyslového a technického pokroku a potřeby zakládat velké investičně nákladné podniky (železniční, paroplavební a jiné)⁷

Německé státy a Rakousko začaly proto připravovat společný obchodní zákoník. Státy Německého spolku za tímto účelem vytvořily zvláštní komisi. Zákoník se označuje jako všeobecný německý obchodní zákoník (Allgemeines deutsches Handelsgesetzbuch – ADHGB). Habsburská monarchie osnovu zákoníku do svého obchodního zákoníku pro předlitavské země přijala jako zákon č. 1/1863 ř. z., s účinností od 1. 7. 1863. Přestože zákon č. 1/1863 ř. z. platil v Rakousku do r. 1939 a v českých zemích dokonce do r. 1950, nepředstavoval v oblasti akciového práva definitivní řešení. Akciové právo vyžadovalo podstatnou reformu, protože se v zákonných konstrukcích objevily podstatné nedostatky. Tak např. zakladatelé společnosti se nemuseli stát jejími akcionáři, u nepeněžitých vkladů se nevyžadovalo odborné přezkoumání jejich hodnoty atd.⁸

V roce 1918 nově vzniklá ČSR převzala recepčním zákonem č. 11/1918 Sb. rakouský obchodní zákoník pro české země. Na Slovensku platil uherský obchodní zákoník. Tento dualismus v zásadě přetrval až do roku 1950.⁹

Na našem území došlo potom k zásadní změně a to zákonem č. 243/1949 Sb., o

⁶ KLÍMA, A. Manufakturní období v Čechách. Praha: Academia, 1954, s. 248 a násl.

⁷ ELIÁŠ, K. Akciová společnost. Systematický výklad obecného akciového práva se zřetelem k jeho reformě. Praha: Linde Praha, a. s., 2000, s. 70, 71

⁸ Tamtéž, s. 75

⁹ ELIÁŠ, K., BARTOŠÍKOVÁ, M., POKORNÁ, J. a kol. Kurs obchodního práva. Právnícké osoby jako podnikatelé. 4.vydání. Praha: C.H.Beck, 2003, s. 263

akciových společnostech. Tato úprava byla velmi stručná – obsahovala pouhých 20 paragrafů. V tomto zákoně nebylo přímo napsáno, že by a. s. nesměly zakládat fyzické osoby. Avšak v praxi se tak nedělo.

Akciové společnosti byly zakládány pouze pro zahraniční obchod a mezinárodní zasilatelství. K „oživení“ a. s. došlo až v druhé polovině osmdesátých let, tím, že byly vytvořeny podmínky pro vstup zahraničního kapitálu do ekonomiky formou vytváření podniků se zahraniční majetkovou účastí (joint ventures), jejichž převážná část byla založena ve formě a. s.¹⁰

Po revoluci nahradil zákon č. 104/1990 Sb., o akciových společnostech dosavadní úpravu. Tato úprava už byla podstatně rozsáhlejší oproti její předchůdkyni, avšak vzhledem k časové tísní a tvorbě v relativně krátké době měla mnoho nedostatků. I tak však představovala základní rámec pro rozvoj podnikatelské iniciativy širokého okruhu subjektů.

Zákon č. 104/1990 Sb. byl zrušen zákonem č. 513/1991 Sb., obchodním zákoníkem. Obchodní zákoník prošel četnými novelami. Nevýznamnější novely ObchZ byly vyvolány harmonizací s právem ES/EU. V této souvislosti přinesla největší změny novela obchodního zákoníku č. 142/1996 Sb. a novela č. 370/2000 Sb. Výrazným rysem těchto novel bylo zvýšení ochrany menšinových akcionářů a nalezení určité rovnováhy mezi menšinovými a většinovými akcionáři. Asi nejvýznamnější novelou obchodního zákoníku byla novela, která transponovala směrnici Evropského parlamentu a Rady 2007/36/ES ze dne 11. 7. 2007 o výkonu některých práv akcionářů ve společnostech s kótovanými akciemi. Nejpodstatnějšími změnami, které novela přinesla, byly:

- umožnění společností upravit hlasování s využitím elektronických prostředků nebo korespondenční hlasování,
- prodloužení lhůty na svolání mimořádné valné hromady kótovaných společností z 15 na 21 dnů,
- upřesnění podmínek výkonu některých akcionářských práv,
- umožnění společností aby odpovědi na dotazy akcionářů poskytovaly písemně,
- upřesnění požadavků na plnou moc pro zastoupení na valné hromadě,

¹⁰ ČERNÁ, S. Obchodní právo. Akciová společnost. 3.díl. Praha: ASPI, 2006, s. 30

- umožnění zastupování akcionáře při hlasování na valné hromadě členem představenstva.¹¹

Akciová společnost a její nejvyšší organ – valná hromada v je v současnosti upravena Zákonem o obchodních korporacích účinném od 1.1. 2014, který byl zaveden „*po přijetí věcného záměru občanského zákoníku, což má hned několik důsledků. Pro primo koncepce nového zákona o obchodních korporacích zřetelně akcentuje výsostné postavení budoucího občanského zákoníku v právu soukromém. Pro secundo se nepokouší jít cestou uměle vytvářeného vlastního pojmosloví a specifické pojmy přijme jen v rozsahu odůvodněném povahou věci, též s přihlédnutím k tradičnímu pojetí obchodního práva. Pro tertio se v obecné rovině řídí obecnými zásadami tak, jak jsou vytknuty ve věcném záměru občanského zákoníku.*”¹²

Myslím si, že nová koncepce právní úpravy obchodního práva a její podřízení se občanskému zákoníku je dobrým krokem a přinese méně nejasností v praxi než za stavu před 1.1.2014.

¹¹ HENDRYCHOVÁ, Hana. *Další novela obchodního zákoníku*. [online], 23. listopadu 2009 [cit. 20. března 2015]. Dostupné na < <http://www.elaw.cz/clanek/dalsi-novela-obchodniho-zakoniku> >.

¹² Z důvodové zprávy k ZOK

2 Valná hromada jako nejvyšší orgán AS

Valná hromada je obligatorně vytvářeným orgánem akciové společnosti. Jde o nejvyšší orgán společnosti, jehož členové v souladu s §151 NObčZ zákonem stanoveným způsobem a v mezích jeho (zákonem či na základě zákona vymezené) působnosti rozhodují za společnost a nahrazují tak její vůli.¹³

Jedná se o orgán nejvyšší v obou systémech řízení (dualistickém i monistickém).

Je zachováno její výsadní postavení, bez ohledu na zvolený systém vnitřní struktury.

Valnou hromadu tvoří všichni akcionáři. Přestože to zákon neurčuje výslovně, plyne uvedený závěr jak z povahy věci, tak i z právní úpravy tohoto orgánu, která předpokládá, že akcionáři vykonávají své právo podílet se na řízení společnosti mj. právě na valné hromadě, jíž se účastní, na níž hlasují a kde mohou požadovat a obdržet vysvětlení záležitostí týkajících se společnosti nebo jí ovládaných osob. Pokud má společnost pouze jediného akcionáře, nevytváří valnou hromadu a její působnost vykonává právě jediný akcionář. Z výše uvedeného plyne, že valná hromada je vždy kolektivním orgánem a rozhoduje o záležitostech společnosti ve sboru.

Obecná úprava orgánů právnických osob, a tedy i valné hromady akciové společnosti je obsažena v §151 a 160 NobčZ. Ovšem jelikož členy valné hromady jsou všichni akcionáři, a nikoliv osoby zvolené (jmenované či jinak povolované do funkce), nevztahují se na ni ustanovení občanského zákoníku o tzv. volených orgánech.

Valná hromada, coby sbor společníků je nejvyšším orgánem společnosti ve všech právních systémech.¹⁴ Z tohoto úhlu pohledu jde o unifikovanou úpravu, která se liší pouze v určitých detailech. Její smysl je v zajištění účasti společníků na důležitých rozhodovacích procesech, neboť jsou to právě oni, kdo do společnosti vložili svůj majetek, jehož správu vykonává někdo jiný. Pro srovnání lze uvést, že valná hromada je podle amerického práva jedním z nejvýznamnějších míst kde akcionář vykonává správu svého majetku (jde o tzv.

¹³ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 1. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, xiv, 994 s., s. 603 Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-803.

¹⁴BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013, s. 1667

shareholder meeting). Americké právo (Delaware)¹⁵ také rozlišuje tzv. výroční valnou hromadu (annual meeting) – české právo má řádnou valnou hromadu, zvláštní valnou hromadu (special meeting) – české právo má mimořádnou valnou hromadu, a dílčí valnou hromadu (class meeting) pro držitele určitého druhu akcií – tuto valnou hromadu české právo nezná, zná pouze tzv. oddělené hlasování pro držitele určitého druhu akcií.¹⁶ Naopak české právo zná i náhradní valnou hromadu, (kdy umožňuje rozhodovat o nutných otázkách za situace, kdy by přijetí relevantního rozhodnutí bránila nedostatečná účast akcionářů na valné hromadě) narozdíl od amerického práva Delaware.

¹⁵ *GENERAL CORPORATION LAW* [online]. Delaware Code Online [cit. 21. března 2015]. Dostupné na <<http://delcode.delaware.gov/title8/c001/sc07/index.shtml>>.

¹⁶ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013, s. 1668.

3 Účast a hlasování na valné hromadě

3.1 Přítomnost

Ustanovení § 156 odst.2, věta druhá NobčZ určuje, že kolektivní orgán je schopen se usnášet „za přítomnosti nebo jiné účasti většiny členů“, rozlišuje tak mezi přítomností a jinou účastí členů orgánu právnické osoby. Vychází z koncepce, podle níž se člen orgánu může účastnit jeho zasedání i jinak než tím, že je na zasedání osobně (či prostřednictvím zástupce) přítomen. Takto obecně upravená možnost účastnit se zasedání orgánu i jinak než přítomností se uplatní i pro valnou hromadu akciové společnosti.

Základní (obvyklou) formou účastí na valné hromadě je přítomnost akcionáře (osobní nebo prostřednictvím zástupce), kdy se akcionář nebo jeho zástupce dostaví do prostor, kde se koná zasedání (jednání) valné hromady a je tedy přítomen.¹⁷

3.2 Jiná účast

ZOK označuje „jinou účast“ ve smyslu §156 odst.2 věty druhé NobčZ jako „hlasování na valné hromadě s využitím technických prostředků“. Slovní spojení „hlasování (přesněji účast) na valné hromadě s využitím technických prostředků“ vystihuje podstatu tzv. jiné účasti; akcionář sice není na zasedání valné hromady přítomen, ale účastní se prostřednictvím videokonference, internetových komunikačních programů, služeb telekomunikačních operátorů (SMS, MMS, hlasové služby), či jinak.

Avšak neupravují-li stanovy účast na valné hromadě s využitím technických prostředků, mohou se akcionáři účastnit valné hromad jedině tak, že se dostaví (osobně či v zastoupení) do prostor, kde se valná hromada koná. (§ 398 odst. 2 ZOK, a contrario)

Oprávnění určit podmínky účasti a hlasování s využitím technických prostředků, pokud nejsou upraveny stanovami, svěřuje zákon pouze představenstvu. Svolává-li valnou hromadu někdo jiný než představenstvo, bude možné tuto formu účasti využít pouze tehdy,

¹⁷ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 1. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, xiv, 994 s. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-803., s. 604

určí-li představenstvo podmínky obecně, pro všechny valné hromady do budoucna, a ne pouze pro konkrétní, jím svolávanou valnou hromadu.¹⁸

3.3 Rozhodování per rollam

Rozhodování per rollam je upraveno v § 418 až § 420, které však vycházejí z předpokladu, že se tento způsob přijímání rozhodnutí děje pouze písemně. Ustanovení § 398 odst. 2 umožňuje, aby stanovy i pro rozhodování per rollam připustily využití technických prostředků. Musí se tak však stát výslovně. Jestliže stanovy sice rozhodování per rollam připouštějí, ale využití technických prostředků neupravují, mohou akcionáři přijímat rozhodnutí tímto způsobem, nicméně pouze písemně, tedy formou upravenou v § 418 až § 420.

Z ustanovení § 398 odst. 2 je podle Vaněčkové zřejmé, že i rozhodnutí per rollam může být, povolí-li to stanovy společnosti, učiněno s využitím technických prostředků.¹⁹ – tj např. elektronickou zprávou.

3.4 Korespondenční hlasování

Definici korespondenčního hlasování nalezneme v § 167 odst. 4, podle něhož se jím rozumí takové hlasování, kdy společníci (akcionáři) odevzdají před konáním valné hromady své hlasy písemně. Korespondenční hlasování nelze zaměňovat s rozhodováním per rollam, při němž se rozhodnutí přijímá, aniž by se konalo jednání valné hromady. Při korespondenčním hlasování (jako při každém hlasování s využitím technických prostředků) se jednání valné hromady koná, pouze (někteří) akcionáři se jej účastní a hlasují pomocí technických prostředků (za něž zákon výslovně označuje i odevzdání hlasů před jednáním v písemné formě).

¹⁸ *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 1. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, xiv, 994 s, s. 604. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-803.

¹⁹ ČÁP, Zdeněk a Jan HEJDA. *Zákon o obchodních korporacích: výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy*. Praha: Linde Praha, 2013, s. 470. ISBN 978-80-7201-917-5

3.5 Zastupování na valné hromadě

„Akcionář se zúčastňuje valné hromady osobně nebo v zastoupení. Plná moc pro zastupování na valné hromadě musí být písemná a musí z ní vyplývat, zda byla udělena pro zastoupení na jedné nebo více valných hromadách.“²⁰

Jinými slovy akcionář má sice možnost pověřit určitou osobu svým zastupováním na více než jedné valné hromadě, nemůže jí však takové zmocnění udělit bez jasného určení, jakých valných hromad se dané zmocnění konkrétně týká. Původ tohoto zákonného omezení lze, dle mého názoru, spatřovat ve snaze zákonodárce o eliminaci nekontrolovaného zneužití oprávnění ustanovených zástupců, kteří jsou díky konkrétnímu určení jednotlivých valných hromad podrobena důkladnějšímu dohledu svých zmocnitelů.

Akcionář, který se účastní valné hromady osobně, musí prokázat, že je, resp. byl, k rozhodnému dni akcionářem. Nejlepším průkazem oprávněnosti k účasti na valné hromadě je předložení originálu akcií. Společnost při verifikaci existence akcionářských práv svědčících konkrétní osobě vychází ze seznamu akcionářů, který má k dispozici. Akcionář se nemusí na valné hromadě prokazovat akcií na jméno. Pro účast je rozhodující údaj o něm jako o akcionáři v seznamu akcionářů nebo v evidenci zaknihovaných akcií.²¹

Zásadně však bude rozhodná úprava obsažená ve stanovách společnosti ohledně rozhodného dne. Rozhodný den nesmí předcházet datu konání valné hromady o více než 30 dnů. Jsou-li však akcie společnosti přijaty k obchodování na evropském regulovaném trhu, je rozhodným dnem k účasti na valné hromadě vždy sedmý den předcházející dni konání valné hromady (§405 odst.3 ZOK).

Akcionář se nemusí jednání účastnit osobně, ale může se nechat zastoupit. Možnost zastoupení při právním jednání je obecně upravena v OZ (§ 441 a násl. OZ). Pro zastoupení na valné hromadě musí být plná moc udělena písemně a musí z ní být zřejmé buď časové omezení na jednu, nebo více valných hromad. Je-li v textu plné moci uvedeno, že zmocněnec je oprávněn zastupovat zmocnitele (akcionáře) na valné hromadě a není tam uvedeno datum konání valné hromady, je zřejmé, že se toto zplnomocnění vztahuje na nejbližší valnou hromadu konanou po dni udělení plné moci. Konzumací oprávnění k zastoupení (účasti na

²⁰§ 399 ZoK

²¹ *Svolání valné hromady* [online].In-server:svět nekótovaných akcií, 9. srpna 2013 [cit. 20.března 2015] , Dostupné na <<https://www.in-server.cz/rubriky/firemni-udalosti/valna-hromada/>>.

valné hromadě) plná moc také zaniká.²²

Pro posouzení povahy plné moci k zastupování společníka na valné hromadě v režimu zákona o obchodních korporacích je nutné posoudit povahu účasti na valné hromadě. I když lze totiž hlasování na valné hromadě považovat za právní jednání akcionáře, povaha účasti na valné hromadě jako takové není jednoznačná. Akcionář, který se účastní (jednání) valné hromady, sice může právě proto, že se účastní vykonávat hlasovací právo (popř. i další práva, jako např. právo na vysvětlení podle § 357), nicméně účast na valné hromadě (jejím jednání) je nutno od samotného hlasování (či výkonu dalších práv) odlišit. I tehdy, nebude-li se na valné hromadě hlasovat, totiž právo účasti svědčí pouze akcionáři.²³ To znamená, že i pro pouhou účast na valné hromadě někým jiným než je akcionář, bude potřeba udělit k této účasti plnou moc ve smyslu § 399 ZOK.

Současně platí, že akcionář nemůže vykonávat hlasovací právo, neúčastní-li se valné hromady, s výjimkou hlasování per rollam (§418 až §420).

Z uvedených důvodů mají autoři komentáře za to, že povaha samotné účasti na valné hromadě, jakožto předpokladu výkonu hlasovacího práva, popřípadě dalších práv realizovaných v souladu s § 398 odst. 1 na valné hromadě, není jednoznačná.

Ovšem posouzení otázky, zda plná moc k zastupování akcionáře na valné hromadě je plnou mocí k právnímu jednání či nikoliv, by nemělo mít významnější vliv na právní praxi. Vždy totiž bude nutná zvláštní plná moc, splňující požadavky § 398 věty druhé, která opravňuje zmocněnce k tomu, aby se v zastoupení akcionáře účastnil valné hromady a aby na ní vykonával všechna práva, jež akcionáři účastnícímu se valné hromady svědčí. A vždy se bude – s ohledem na absenci podrobnější úpravy v zákoně o obchodních korporacích – řídit ustanoveními nového občanského zákoníku o zastoupení při právním jednání (§10 odst. 1 NObčZ); buď subsidiárně, anebo analogicky.²⁴

Osobně si myslím že plná moc k zastupování akcionáře na valné hromadě je plnou mocí k právnímu jednání, protože pokud se má tento vztah řídit ustanovením §10 odst. 1 NObčZ a k tomu z důvodové zprávy k ZOK vyplývá „*koncepte nového zákona o obchodních*

²² BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013, 991 s., s. 1671 ISBN 978-807-3804-510.

²³ ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 1. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, xiv, 994 s. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-803., s. 605

²⁴ ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 1. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, xiv, 994 s. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-803., s. 605

korporacích zřetelně akcentuje výsostné postavení budoucího občanského zákoníku v právu soukromém”, je to logickým závěrem.

3.6 Obsah a forma plné moci

3.6.1 Obsah

Zmocnění lze udělit jak pouze pro jednu valnou hromadu (určenou datem konání, popřípadě jinými nezměnitelnými údaji), tak i pro více valných hromad. Ve druhém případě potom může jít o valné hromady konané v určitém období nebo též o valné hromady konané v budoucnosti (počínaje udělením plné moc) bez časového omezení.

*„Akcionář může udělit plnou moc k zastupování na valné hromadě i pouze ohledně části akcií v jeho vlastnictví.“*²⁵ V plné moci mohou být dále obsaženy pokyny společníka (§ 447 NObčZ), zejména ve vztahu k výkonu hlasovacího práva. To se jeví jako praktické zejména pro posouzení, zda zmocněnec nepřekročil plnou moc (hlasoval-li v rozporu s těmito pokyny), jakož i pro posouzení právních důsledků takového porušení zástupčího oprávnění.

3.6.2 Forma

Plná moc musí vyhovovat požadavkům § 561 NObčZ. Musí být tedy zachycena na listině a musí být podepsána. Zákon neukládá úřední ověření podpisu, ale tuto náležitost mohou požadovat stanovy. V souladu s § 562 odst.1 NObčZ je písemná forma zachována i při právním jednání učiněném elektronickými nebo jinými technickými prostředky (§ 561 odst. 1 věta třetí NObčZ)²⁶

Podle usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27.11.2014 sp. zn 29 Cdo 3919/2014 je plná moc udělená k právnímu jednání, pro které zákon vyžaduje formu notářského zápisu o právním jednání, není neplatná pro nedostatek formy vyžadované zákonem, není-li pochyb o tom, kdo (která osoba) plnou moc udělil. Ve své tiskové zprávě ze dne 17.12.2014 k tomuto usnesení uvedl, že v praxi to znamená, že i tehdy, je-li plná moc udělována k právnímu

²⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25.6.2009, sp.zn. 29 Cdo 5297/2008

²⁶ ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 1. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, xiv, 994 s, s. 608 Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-803.

jednání, které musí mít formu notářského zápisu, postačí, je-li udělena písemně a je-li současně podpis zmocnitele úředně ověřen.²⁷

S názorem Nejvyššího soudu však nesouhlasí řada právníků, např. i soudce NS ČR Pavel Vrcha:

"Nejvyšší soud prolomil text občanského zákoníku: sporný paragraf vyložil v rozporu se zákonem:

Problematický § 441 nového občanského zákoníku předepisoval, aby některé plné moci měly formu notářského zápisu. Z nového usnesení Nejvyššího soudu (NS) ale vyplývá, že postačí, je-li plná moc udělena písemně a je-li současně podpis zmocnitele úředně ověřen. Obdobnou úpravu paragrafu ovšem navrhovalo Ministerstvo spravedlnosti ve své „urgentní“ novele. Ačkoliv NS svým usnesením vyhověl námitkám z praxe, vnáší zásadní nejistotu do celého právního prostředí České republiky.“²⁸

Největším problémem a nedostatkem daného usnesení je ale snaha o obecnou přenositelnost závěru usnesení Nejvyššího soudu ČR tak, jak to bylo učiněno v tiskové zprávě, na všechna civilní právní jednání. Takový závěr je contra legem i za předpokladu, že by závěr Nejvyššího soudu ČR o posouzení ustanovení § 6 ZOK jako speciálního ustanovení k § 441 odst. 2 OZ byl správný (což, jak bylo uvedeno výše, není pravda). Důvodem je, že u právního jednání, které nespadá pod ustanovení § 6 ZOK - tzn. nejde o jednání týkající se založení, vzniku, změny, zrušení nebo zániku obchodní korporace, nelze aplikovat pravidlo lex specialis derogat legi generali a tím obejít aplikaci ustanovení § 441 odst. 2 OZ.²⁹

Odborník na obchodní právo z pražské právnické fakulty a poradce náměstka Pelikána hodnotí rozhodnutí takto: „Nejvyšší soud svůj závěr, který lze přivítat v prostředí obchodních korporací, zobecnil na všechna právní jednání. Takový – myslím – nebyl úmysl zákonodárce. Význam požadavku na plnou moc ve formě notářského zápisu, respektive důsledků jeho nedodržení, se vyprázdnil i pro jednání, u kterých požadavek smysl má, například rozdělení společného jmění manželů, zřeknutí se dědictví či uznání dluhu se svolením k přímé

²⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27.11.2014 sp. zn 29 Cdo 3919/2014

²⁸ VRCHA, Pavel. *Reakce Msp k rozhodnutí NS týkající se § 441 obč. zák.* [online], 4. ledna 2015 [cit. 25. února 2015]. Dostupné na <<http://vrcha.webnode.cz/news/reakce-msp-k-rozhodnuti-ns-tykajici-se-§-441-obc-zak-/>>.

²⁹ HENČEKOVÁ, Slavomíra. *K PROBLEMATICE FORMY PLNÉ MOCI.* [online], 9. února 2015 [cit. 25. února 2015]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/k-problematice-formy-plne-moci-96855.html>>.

vykonatelnosti. Závěry Nejvyššího soudu bohužel dopadají i na ně.³⁰

4 Svolení valné hromady

4.1.1 Oprávnění svolat valnou hromadu

Valnou hromadu může svolat pouze osoba nebo orgán společnosti, které k tomu opravňuje zákon. Tvoří-li představenstvo kolektivní orgán, tj. má-li více než jednoho člena (§152 odst. 1 NObčZ), rozhoduje o záležitostech společnosti ve sboru (§ 156 odst. 1 věta první NObčZ, § 440 ZOK). Z toho důvodu se představenstvo musí na svolání valné hromady usnést většinou hlasů představenstva přítomných na zasedání tohoto kolektivního orgánu (§ 440 odst. 1). Situace, kdy představenstvo není schopno se dlouhodobě usnášet, může nastat tehdy, klesne-li počet členů až tak, že představenstvo nebude vůbec usnášeníschopné (zbývající počet členů bude nižší než kvorum), popřípadě brání-li usnášeníschopnosti představenstva fakt, že někteří z jeho členů dlouhodobě neplní své povinnosti (a to bez ohledu na to, z jakých důvodů).

Svolá-li valnou hromadu člen představenstva, bez toho aby byly splněny předpoklady vzniku oprávnění tak učinit, může být tato skutečnost (zásadně však jen tehdy, nejsou-li splněny podmínky § 260 NObčZ) důvodem pro vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady pro vady jejího svolání.

V zákonem přesně vymezených případech mohou valnou hromadu svolat i jiné osoby či orgány společnosti, a to dozorčí rada či její člen (§ 404), popřípadě kvalifikovaný akcionář zmocněný soudem.³¹

³⁰ KRAMER, Jaroslav. *NEJVYŠŠÍ SOUD „PŘEPISUJE“ NOVÝ KODEX* [online]. Česká advokátní komora, 29. prosince 2014 [cit. 25. února 2015]. Dostupné na <<http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=13830>>.

³¹ ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 1. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, xiv, 994 s., s. 612. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-803.

4.1.2 Frekvence konání valných hromad

Valná hromada musí být svolána nejméně jednou za účetní období. Podle §3 odst. 2 ÚčZ je účetním obdobím zásadně (nestanoví-li zákon o účetnictví jinak) „nepřetržitě po sobě jdoucích dvanáct měsíců“, a obvykle se, neuplatňuje-li účetní jednotka tzv. hospodářský rok (jímž se rozumí „ účetní období, které může začínat pouze prvním dnem jiného měsíce, než je leden“), shoduje s kalendářním rokem. Zákon či stanovy mohou určit, že valná hromada musí být svolána častěji.

Valná hromada by měla být svolána také tehdy, má-li být (či byla-li) uzavřena některá ze smluv, podléhajících informační povinnosti ve vztahu k valné hromadě, např. smlouva mezi společnostmi a členem orgánu nebo smlouva o zajištění závazků člena orgánu, nebo souhlasu valné hromady, např. smlouva o výkonu funkce, finanční asistence, smlouva o převodu či zastavení závodu nebo jeho části nebo smlouva o tiché společnosti. Nutnost svolat valnou hromadu častěji než jedenkrát za účetní období mohou vyvolat i další záležitosti, jež spadají do působnosti valné hromady, vystane-li potřeba o nich rozhodnout a pokud není na místě vyčkat s jejich projednáním³²

4.1.3 Povinnost členů představenstva účastnit se valné hromady

Nejvyšší soud se otázkou povinné účasti členů statutárního orgánu na jednání valné hromady zabýval již za účinnosti obchodního zákoníku, který takovou povinnost ani členům představenstva akciové společnosti, ani jednatelům společnosti s ručením omezeným výslovně neukládal. Přesto dovedl, že „členové představenstva se zásadně jednání valné hromady účastnit musí“.³³

Jestliže se člen představenstva valné hromady neúčastní, aniž mu v tom brání vážné důvody, porušuje svoje povinnosti při výkonu funkce a vzniká mu tak povinnost uhradit škodu tím způsobenou (např. tím, že v důsledku jeho neúčasti nebudou poskytnuta akcionářům vysvětlení podle §357 a násl., a proto nebude moci být hlasováno o navrhovaných usneseních). Nesvolá-li jednání valné hromady představenstvo, musí být jeho členové o svolané valné hromadě informováni, aby mohli dostát své povinnosti účastnit se jí.

³² ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 1. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, xiv, 994 s, s. 613. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-803.

³³ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27.1.2009, sp.zn. 29 Cdo 3009/2007

Nepřítomnost členů představenstva na jednání valné hromady může být důvodem pro vyslovení neplatnosti usnesení přijatých na valné hromadě zásadně pouze tehdy, nebudou-li v důsledku této nepřítomnosti akcionářům podána vysvětlení záležitostí týkajících se společnosti nebo jí ovládaných osob, je-li takové vysvětlení potřebné pro posouzení obsahu záležitostí zařazených na valnou hromadu nebo pro výkon akcionářských práv na ní podle § 357 a násl. (usnesení NS sp.zn. 29 Cdo 3009/2007).³⁴

4.1.4 Projednání řádné účetní závěrky

Nejvyšší soud za účinnosti obchodního zákoníku dovedl, že „*lhůta ke svolání řádné valné hromady určená (počítaná) od posledního dne účetního období je logicky nejen lhůtou určující, dokdy by měla valná hromada (při řádném a obvyklém chodu věcí) odsouhlasit výsledky onoho účetního období, ale též nejzazší lhůtu, ve které lze výsledky účetní závěrky sloužící pro jednání řádné valné hromady pokládat za ty, jež mohou akcionářům sloužit jako reálný obraz účetnictví akciové společnosti, na jehož základě mohou kvalifikovaně rozhodovat o rozdělení zisku*“³⁵ Protože i zákon o obchodních korporacích určuje, že „*podíl na zisku se stanoví na základě řádné nebo mimořádné účetní závěrky schválené nejvyšším orgánem obchodní korporace*“ (§40 odst. 1) a současně upravuje lhůtu pro projednání řádné účetní závěrky akciové společnosti, mají autoři komentáře za to, že se uvedené závěry plně prosadí i nadále.³⁶

4.2 Osoby oprávněné a povinné svolat valnou hromadu

Valnou hromadu jsou oprávněné a v určitém případě dokonce i povinné svolat jen osoby nebo orgány určené zákonem nebo stanovami. Mezi tyto orgány se řadí představenstvo, jeho členové, dozorčí rada, akciová minorita a likvidátor.

³⁴Tamtéž, s. 613

³⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30.9.2009, sp. zn. 29 Cdo 4284/2007

³⁶ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 1. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, xiv, 994 s., ,s. 614. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-803.

4.3 Účel právní úpravy svolání valné hromady

Právo účastnit se jednání valné hromady, a podílet se tak na řízení společnosti, patří mezi základní práva akcionářů. Účelem právní úpravy svolání valné hromady je zajistit, aby akcionáři mohli toto své právo realizovat, tj, aby byli s dostatečným časovým předstihem informováni o tom, že se bude valná hromada konat, jaký bude pořad jejího jednání, a mohli si tak vytvořit předpoklady pro účast na ní. Povinnost společnosti (osob, které valnou hromadu svolávají) je učinit vše, co po ní lze spravedlivě požadovat, aby takovou informovanost akcionářů zajistila (usnesení NS sp. zn. 29 Cdo 634/2005 nebo sp. zn. 29 Cdo 3469/2008).

4.4 Forma pozvánky na valnou hromadu

Forma pozvánky není ponechána zcela na vůli svolavatele, naopak, formu a lhůtu ke svolání valné hromady určí stanovy společnosti, jinak subsidiárně zákon. Valná hromada akciové společnosti se standardně svolává písemnou pozvánkou, jejíž náležitosti stanovuje zákon, popřípadě i stanovy společnosti. ZOK nově vyžaduje také prezentaci pozvánky na valnou hromadu na internetových stránkách společnosti. Výčet minimálních povinných náležitostí pozvánky na valnou hromadu podává § 407.

4.5 Povaha pozvánky

Za účinnosti obchodního zákoníku Nejvyšší soud dospěl k závěru, podle kterého pozvánka na valnou hromadu není právním úkonem (usnesení NS sp. zn. 35 Odo 755/2005). Stejný závěr byl přijímán i ohledně usnesení valné hromady.

Ovšem zákon o obchodních korporacích vychází z toho, že jak rozhodnutí valné hromady, tak i další rozhodnutí orgánů korporace, jsou – vyvolávají-li právní následky s nimi spojené - právním jednáním „ve smyslu toho, jak nově chápe občanský zákoník“.³⁷ Je tedy

³⁷ viz. důvodová zpráva k § 44 až § 75 návrhu zákona o obchodních korporacích

zřejmé, že pojem právní jednání musí být chápán širěji, než tomu bylo v případě právního úkonu podle § 34 ObčZ.

Autoři Beckova komentáře přitom souhlasí, s Janem Dědičem (Dědič, 2011), že právní jednání je vážným (§551 NObčZ), určitým a srozumitelným (§553NobčZ) projevem vůle (§551 NObčZ), jenž „vyvolává právní následky, které jsou v něm vyjádřeny, jakož i právní následky plynoucí ze zákona, dobrých mravů, zvyklostí a zavedené praxe stran“ (§ 545 NobčZ). Mají za to, že i pozvánku na valnou hromadu lze považovat za projev vůle, jenž je jedním z předpokladů pro to, aby se mohlo konat jednání valné hromady. Domnívají se přitom, že jde o projev vůle, který je nutno přičítat společnosti, jimiž jsou – pro účely svolání valné hromady – osoby oprávněné podle zákona svolat valnou hromadu. Proto pozvánku na valnou hromadu považují za právní jednání společnosti.³⁸

4.6 Lhůta pro svolání valné hromady

*„Jako další nutnou podmínkou k řádnému svolání valné hromady je dodržení zákonem stanovených lhůt. Svolavatel nejméně 30 dnů přede dnem konání valné hromady uveřejní pozvánku na valnou hromadu na internetových stránkách a současně ji zašle akcionářům vlastním akcie na jméno nebo zaknihované akcie na adresu uvedenou v seznamu akcionářů nebo v evidenci zaknihovaných cenných papírů anebo v evidenci vedené schovatelem držícím imobilizované akcie v úschově. Stanovy mohou určit i další požadavky na svolání valné hromady.“*³⁹ Povinnost akciové společnosti zřídit internetové stránky, na nichž budou zpřístupněny veškeré informace, které společnost musí uvádět na obchodních listinách stejně tak jako další údaje stanovené tímto zákonem zakládá ustanovení § 7 odst. 2. Ve vztahu k výše popsanému zákonnému režimu distribuce pozvánek na valnou hromadu zákonodárce dodává, že zde obsažená úprava bude beze zbytku uplatněna pouze za předpokladu, že akcionáři v textu stanov neurčí vlastní, speciální způsob distribuce pozvánek. Ve vazbě na uveřejnění pozvánky na internetových stránkách společnosti, zákonodárce v samotném závěru komentovaného ustanovení zdůrazňuje, že správné uveřejnění pozvánky samozřejmě

³⁸ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 1. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, xiv, 994 s., s. 623. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-803.

³⁹ §406 odst.1 ZOK

předpokládá, že pozvánka na valnou hromadu bude na internetových stránkách společnosti dostupná nepřetržitě ode dne svého uveřejnění až do okamžiku konání valné hromady.⁴⁰

4.7 Odeslání pozvánky

I nadále platí, že k dodržení lhůty postačí (na rozdíl od společnosti s ručením omezeným – viz § 184 odst. 1), aby společnost pozvánku v této lhůtě odeslala (srov. usnesení NS sp. zn. 29 Cdo 590/2009). Stanovy mohou délku lhůty prodloužit, nikoliv však zkrátit (argument „nejméně 30 dnů“). Vždy však musí svolavatel za dodržení výše uvedené lhůty uveřejnit pozvánku na internetových stránkách společnosti a současně ji ke dni tohoto uveřejnění podle ustanovení § 406 odst. 1 zaslat (postačí aby odeslal, viz. výše) akcionářům způsobem, který vyžaduje forma jimi vlastněných akcií, nejedná-li se o akcionáře vlastníci akcie na majitele.

4.8 Doručení pozvánky

Společnost (svolavatelé) proto musí nejen dodržet lhůtu pro odeslání pozvánky určenou § 406 odst. 1, ale musí současně učinit vše, co po ní lze spravedlivě požadovat, aby pozvánka byla akcionářům v přiměřené době po odeslání také doručena. Nebude-li pozvánka akcionáři doručena z důvodů spočívajících na straně společnosti (např. v důsledku pochybení při označení adresáta, nezaplacení ceny za doručení zásilky apod.) nelze mít za to, že společnost splnila svou povinnost odeslat pozvánku v zákonem stanovené lhůtě. Pouhé formální dodržení lhůty pro odeslání pozvánky totiž k naplnění požadavku na včasné a řádné svolání valné hromady nepostačuje (viz usnesení NS sp. zn. 29 Cdo 3469/2008).⁴¹

Pokud však společnost má pouze akcionáře vlastníci akcie na majitele, postačí pokud pozvánku na valnou hromadu uveřejní na internetových stránkách společnosti a ta se považuje za doručenu (§ 406 odst. 2).

⁴⁰ ČÁP, Zdeněk a Jan HEJDA. *Zákon o obchodních korporacích: výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy*. Praha: Linde Praha, 2013, s. 452. ISBN 978-80-7201-917-5.

⁴¹ ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 1. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, xiv, 994 s., s. 625. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-803.

5 Schopnost valné hromady se usnášet

5.1 Obecná úprava usnášeníschopnosti kolektivního orgánu

Orgány právnických osob, tvořené více členy (tzv. kolektivní orgány - § 152 odst.1 NObčZ), rozhodují ve sboru (§ 156 odst. 1 věta první NObčZ). Rozhodovat o záležitostech právnické osoby mohou pouze tehdy, účastní-li se jejich zasedání určitý minimální počet členů stanovený zákonem nebo zakladatelským právním jednáním. Tento počet se označuje jako kvorum. Obecně schopnost kolektivního orgánu usnášet se (přijímat rozhodnutí o záležitostech právnické osoby) upravuje § 156 odst.1, věta druhá NObčZ, podle něhož je kolektivní orgán „schopen usnášet se za přítomnosti nebo jiné účasti většiny členů“. Občanský zákoník v této úpravě vychází z předpokladu, že účast každého člena orgánu je stejně „významná“, tedy že každý člen orgánu disponuje stejným počtem hlasů.

Jelikož v případě akciové společnosti se počet hlasů akcionáře odvíjí od počtu a druhu jím vlastněných akcií (§ 250 odst. 2 písm.e), upravuje zákon o obchodních korporacích pro valnou hromadu kvorum odchylně; rozhodující není počet akcionářů, ale jmenovitá hodnota či počet (jde-li o tzv. kusové akcie - §257) jimi vlastněných akcií (a to, neurčí-li stanovy či zákon jinak, bez ohledu na jejich druh). Valná hromada je schopna se usnášet, jsou-li „přítomni“ akcionáři vlastníci akcie, jejichž počet či jmenovitá hodnota přesahuje 30 % základního kapitálu, pouhé dosažení hranice 30 % tedy nestačí. Na rozdíl od společnosti s ručením omezeným není rozhodující počet hlasů, jimiž přítomní akcionáři disponují, ale podíl jimi vlastněných akcií na základním kapitálu. Ustanovení § 412 odst. 1 umožňuje, aby stanovy upravily kvorum odlišně, aniž (na rozdíl od § 185 odst. 1 ObchZ) zakladatele či společnost omezuje v tom, zda budou požadovat účast vyšší, či naopak nižší, než určuje § 412 odst.1. Šuk a Štenglová mají za to, že stanovy mohou usnášeníschopnost valné hromady také vázat nikoliv na dosažení určitého podílu na základním kapitálu, ale např. na dosažení určitého podílu na celkovém počtu hlasovacích práv všech akcionářů. A mohou-li tak činit jak obecně, pro každé zasedání valné hromady, tak i pouze pro některá z nich, v závislosti na usneseních, která mají být přijímána.

I když zákon užívá pojem „přítomní“, přihlíží se pochopitelně i k tzv. jiné účasti akcionářů (tj. k účasti s využitím technických prostředků ve smyslu § 398 odst. 2 až 4). Za „přítomného“ ve smyslu uvedeného ustanovení se považuje i akcionář, který své hlasovací právo vykonal korespondenčně, popřípadě s jiným využitím technických prostředků v souladu

s podmínkami určenými stanovami či rozhodnutím statutárního orgánu podle § 398 odst. 2,3.

Při posuzování, zda bylo dosaženo potřebné kvorum, se nepřihlíží k akciím (nebo vydaným zatímním listům), s nimiž není spojeno hlasovací právo anebo nelze-li hlasovací právo s nimi spojené podle zákona vykonávat. Tyto akcie se přitom neberou v úvahu jak při určení báze, z níž se kvorum počítá (tedy výše základního kapitálu), tak i při posouzení, zda se valné hromady účastní akcionáři vlastníci v souhrnu více než 30% podíl na takto upravené bázi. Jak vysvětlil Nejvyšší soud v usnesení sp. Zn. 29 Odo 1502/2005, je pro určení kvora „*třeba nejprve zjistit, z jakého souhrnu jmenovitých hodnot akcií či zatímních listů bude třeba vycházet, tj. kterým akciím a zatímním listům se nepřihlédne, a poté zjišťovat, zda byli na valné hromadě přítomni akcionáři, kteří mají dohromady nejméně (nyní více než) 30% podíl na takto upraveném základu pro výpočet potřebné účasti na valné hromadě.*“⁴²

Hlasovací právo není spojeno s prioritními akciemi, neurčí-li stanovy jinak (§ 278 odst. 2 věta první) popřípadě s dalšími druhy akcií, určí-li tak stanovy (§260). “Přítomnost“ těchto akcií na valné hromadě její schopnost usnášet se neovlivňuje. Výjimkou jsou usnesení, o nichž se podle zákona hlasuje podle druhu akcií (§ 278 odst. 2, §417), popřípadě s dalšími druhy akcií, určí-li tak stanovy (§260). Při posuzování schopnosti valné hromady se usnášet se ve vztahu k těmto usnesením přihlédne i k akciím, s nimiž jinak není spojeno hlasovací právo (§412 odst. 2 část věty za středníkem).⁴³

Jak již bylo popsáno výše, valná hromada je kolektivním orgánem společnosti. Kolektivní orgán rozhoduje o otázkách svěřených jemu do působnosti ve sboru. Zákon pak stanoví, jaká účast na valné hromadě je nezbytná k tomu, aby valná hromada jako sbor akcionářů byla způsobilá přijímat rozhodnutí. Usnášeníschopnost valné hromady však není odvozena od počtu osob akcionářů účastnících se valné hromady, ale od počtu jejich akcií, kterými na valné hromadě disponují, resp. součtu jmenovitých hodnot jejich akcií, kterými na valné hromadě disponují. Podle dispozitivního ustanovení § 412 odst. 1 ZOK je valná hromada schopná se usnášet, jsou-li přítomní akcionáři vlastníci:

a) akcie, jejichž jmenovitá hodnota dosahuje alespoň 30% základního kapitálu společnosti nebo

b) alespoň 30 % kusových akcií

⁴² Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 5.2007, sp. Zn. 29 Odo 1502/2005

⁴³ ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 1. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, xiv, 994 s. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-803., s. 626

Co se týče náhradní valné hromady, zákonodárce spojuje možnost jejího svolání s přetrvávající potřebou přijmout v záležitostech zařazených na program původní valné hromady závazné rozhodnutí. Z této podmínky lze dovodit, že náhradní valná hromada může být svolána i pouze k posouzení určité části záležitostí zařazených na pořad původní valné hromady, jejichž rozhodnutí nesnese odkladu, zatímco zbylé záležitosti, u nichž potřeba jejich okamžitého projednání nepřetrvává, v rámci jejího jednání vůbec posouzeny nebudou.⁴⁴

Shrnutí hlavních rozdílů dřívější a současné právní úpravy

Stejně jako podle obchodního zákoníku mohou stanovy určit vyšší kvorum pro usnášení schopnost valné hromady.

Nově mohou stanovy určit, že valná hromada je schopna se usnášet, jsou-li přítomni společníci s méně než 30% akcií nebo akciemi, jejichž jmenovitá hodnota nedosahuje 30%.

Do hlasů pro určení usnášení schopnosti valné hromady se nezapočítávají hlasy akcionářů, kteří hlasují za použití technických prostředků, ale kdy společnost nemá možnost ověřit jejich totožnost či určit akcie, s nimiž je spojeno vykonávané hlasovací právo.

Podle nové právní úpravy nemusí být náhradní valná hromada svolána vždy, když původní valná hromada nebyla usnášení schopná, ale pouze v případě, že trvá potřeba konání valné hromady.

Nejdůležitější dopady nové právní úpravy

V rámci usnášení schopnosti valné hromady došlo převážně k technickým změnám, které odrážejí zavedení kusových akcií a nového způsobu hlasování na valné hromadě společnosti – hlasování za využití technických prostředků.

Umožnění snížení kvora hlasů akcionářů pro určení usnášení schopnosti valné hromady pod zákonné minimální kvorum dalším projevem snahy zákonodárce umožnit akciovým společnostem samoregulaci v rámci stanov. Otázkou je do jaké míry bude praktické této možnosti využít a kolik akcionářů společnosti při tvorbě stanov usoudí, že jim pro tvorbu vůle společnosti na valné hromadě postačí takto snížený počet hlasů všech akcionářů.⁴⁵

⁴⁴ ČÁP, Zdeněk a Jan HEJDA. *Zákon o obchodních korporacích: výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy*. Praha: Linde Praha, 2013, s. 463. ISBN 978-80-7201-917-5

⁴⁵ HEJDA, Jan. *Akciová společnost: zásadní změny podle nového zákona o obchodních korporacích, shrnutí hlavních rozdílů dřívější a současné právní úpravy, nejdůležitější dopady nové právní úpravy*. 1. vyd. Olomouc: Anag, 2014, 439 s. Právo (Anag). s. 362-365 ISBN 978-807-2638-918.

6 Rozhodování

Valná hromada rozhoduje o otázkách, které spadají do její působnosti, usnesením. Nestanoví-li stanovy společnosti nebo zákon jinak, rozhoduje valná hromada většinou hlasů na ní přítomných akcionářů. Tzv. prostou většinu se označuje za kvorum základní, obecné. Není-li explicitně v zákoně či stanovách společnosti uveden pro rozhodnutí určité otázky požadavek pro kvorum vyšší (speciální), aplikuje se obecná právní úprava. Pro určení počtu hlasů náležejících akcionáři se použijí pravidla určená stanovami podle § 250 odst. 2, písm. e) ZOK. V případě kusových akcií stanoví zákon v § 257 odst. 3 ZOK subsidiárně pravidlo, že s jednou kusovou akcií je spojen jeden hlas. Podle tohoto pravidla má každý akcionář jeden hlas na každou jednu akcii, ledaže stanovy připustí vydání kusových akcií s rozdílnou vahou hlasů.

Odchylná pravidla jsou stanovena pro náhradní valnou hromadu (§ 414 ZOK). Jedná se o takovou valnou hromadu, která bezprostředně následuje po valné hromadě, která byla svolána, ale nebyla usnášeníschopná. V případě, že nebude valná hromada schopna usnášení, je povinnost představenstva společnosti svolat novou, tzv. náhradní valnou hromadu, jejímž hlavním úkolem je naplnění programu a účelu původně svolané valné hromadě. Jelikož se předpokládá, že jednání valné hromady bylo nutným počinem akciové společnosti, zmírňují se pravidla pro svolání této náhradní valné hromady. Hlavním účelem zmírnění pravidel pro její svolání je zajistit, aby se náhradní valná hromada konala co možná nejdříve a projednala otázky, které byly na pořadu jednání původní valné hromady.

Pravidla pro svolání náhradní valné hromady, nestanoví-li stanovy jinak jsou následující:

- pořad jednání náhradní valné hromady zůstává beze změn (to neplatí pouze tehdy, dohodnou-li se všichni akcionáři společnosti jinak),
- valná hromada bude usnášeníschopná bez ohledu na výše popsaná zákonná pravidla usnášeníschopnosti,
- lhůta pro rozeslání pozvánek se zkracuje na 15 dnů
- pozvánka nemusí obsahovat podrobnější informace k otázkám zařazeným na pořad jednání,

- pozvánka bude akcionářům rozeslána nejpozději do 15 dnů od původně plánovaného jednání valné hromady,
- náhradní valná hromada se musí konat nejpozději do 6 týdnů od plánovaného termínu původní valné hromady.

Základním pravidlem rozhodování valné hromady je tedy přijetí usnesení valné hromady prostou většinou hlasů přítomných akcionářů. Toto pravidlo se bude aplikovat tehdy, pokud zákon nebo stanovy nebudou požadovat jinou většinu hlasů. Zde je třeba zdůraznit, že stanovy nemusí podle § 415 ZOK vyžadovat jen vyšší většinu, ale mohou požadovat většinu jinou, tedy vyšší nebo i kvorum nižší.

Zákon považuje rozhodnutí určitých případů za důležitější pro společnost a vyžaduje tak k jejich rozhodnutí vyšší kvorum než prostou většinu hlasů přítomných akcionářů. Takový vyšší počet přítomných reprezentujících požadovanou účast na společnosti označujeme jako kvalifikovanou většinu. Speciální kvora lze rozdělit na základní a zvláštní kvalifikovanou většinu, která tu obecnou doplňuje o další pravidla vztahovaná většinou k jednotlivým druhům akcií. Kvalifikovanou dvoutřetinovou většinou hlasů přítomných akcionářů vyžadují následující usnesení valné hromady:

- souhlas se smlouvou o vypořádání podle § 53 odst. 3 ZOK vznikla-li porušením péče řádného hospodáře obchodní korporaci újma, k vypořádání újmy podle této smlouvy o vypořádání uzavřené s povinnou osobou, přičemž souhlas valné hromady je nezbytný pro účinnost takové smlouvy;
- schválení převodu nebo zastavení závodu nebo takové jeho části, která by znamenala podstatnou změnu v předmětu podnikání nebo činnosti společnosti;
- o změně stanov
- k rozhodnutí, v jehož důsledku se mění stanovy;
- k rozhodnutí o pověření představenstva zvýšit základní kapitál;
- o možnosti započtení peněžité pohledávky vůči společnosti proti pohledávce na splacení emisního kurzu;
- o vydání vyměnitelných nebo prioritních dluhopisů

- o zrušení společnosti s likvidací a k rozhodnutí o rozdělení likvidačního zůstatku.

Ke shora uvedenému požadavku na přijetí usnesení kvalifikovanou většinou přistupuje ve zvláštních případech ještě i potřeba přijmout usnesení v kombinaci s níže uvedenými zvláštními kvalifikovanými většinami takto:

níže uvedená rozhodnutí vyžadují souhlas také alespoň dvoutřetinové většiny hlasů přítomných akcionářů podle druhů akcií, pokud jsou práva těchto akcionářů usnesením dotčena:

- k rozhodnutí podle § 421 odst. 2 písm. m) ZOK (schválení převodu nebo zastavení závodu nebo i takové jeho části, která by znamenala podstatnou změnu dosavadní struktury závodu nebo podstatnou změnu v předmětu podnikání nebo činnosti společnosti o změně výše základního kapitálu;

níže uvedená rozhodnutí vyžadují souhlas také alespoň tříčtvrtinové většiny hlasů přítomných akcionářů vlastnících dotčené akcie:

- o změně druhu akcií
- o změně formy akcií
- o změně práv spojených s určitým druhem akcií,
- o omezení převoditelnosti akcií na jméno nebo zaknihovaných akcií a
- o vyřazení účastnických cenných papírů z obchodování na evropském regulovaném trhu;

níže uvedená rozhodnutí vyžadují souhlas také alespoň tříčtvrtinové většiny hlasů přítomných akcionářů každého druhu dotčených akcií:

- o vyloučení nebo omezení přednostního práva na získání vyměnitelných nebo prioritních dluhopisů,
- o umožnění rozdělení zisku jiným osobám než akcionářům podle § 34 odst.1 ZOK,
- o vyloučení nebo omezení přednostního práva akcionáře při zvyšování základního kapitálu nepeněžitými vklady.

Souhlas všech akcionářů, jejichž akcie se mají spojit, vyžaduje také rozhodnutí o spojení akcií.

Ustanovení o kvalifikovaném kvoru jsou ustanoveními kogentními, tzn. smluvní právní úprava se nemůže od těchto ustanovení odchýlit. Z dikce § 415 a § 417 ZOK („...alespoň dvoutřetinové většiny...“) by snad však bylo možné dovodit, že uvedené kvorum hlasů je kvorum minimální a z tohoto důvodu může být stanovami určeno, že k přijetí rozhodnutí případů vyjmenovaných v těchto ustanoveních je zapotřebí vyšší kvorum, např. že usnesení valné hromady o těchto otázkách bude přijato, pouze pokud pro něj budou hlasovat všichni akcionáři společnosti.

Zákon ještě upravuje způsob, jímž dojde k nucenému odkupu akcií drobných akcionářů: je nutné usnesení valné hromady, kterou svolává představenstvo společnosti na základě žádosti hlavního akcionáře. Usnesení je rozhodnutím o výkupu a přijímá se na rozdíl od ostatních rozhodnutí valné hromady většinou devíti desetin hlasů všech vlastníků akcií, hlasují i vlastníci prioritních akcií a ani hlavní akcionář není hlasovacího práva zbaven. V praxi to znamená, že bude stačit, pokud se valné hromady zúčastní sám hlavní akcionář a sám též o squeeze-outu rozhodne.⁴⁶

Shrnutí hlavních rozdílů dřívější a současné právní úpravy:

Rozhodnutí o změně stanov je nově vyhrazeno dohodě všech akcionářů, pokud tuto otázku do působnosti valné hromady nesvěří stanovy společnosti (plyne to z § 421 odst. 2 písm. a) - pokud by měla o změně stanov rozhodovat valná hromada musí to stanovit stanovy nebo zákon).

Zákon po novu připouští, aby stanovy vyžadovaly vyšší i nižší kvorum pro přijetí rozhodnutí valnou hromadou, než stanoví zákon.

Nejdůležitější dopady nové právní úpravy

Z obsahových změn považují autoři publikace za zásadní změnu pojetí rozhodnutí valné hromady o změně stanov společnosti. Z ustanovení § 421 odst. 2 písm. a) plyne, že valná hromada může o změně stanov společnosti rozhodnout tehdy, pokud jí tuto záležitost

⁴⁶ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013,, s. 1621

svěří do rozhodovací pravomoci stanovy. Lze jedinečně doporučit, aby stanovy určily, že do působnosti valné hromady patří i rozhodování o změně stanov. Z hlediska běžného života akciové společnosti je tak možné předejít řadě komplikací, pokud by změna stanov měla podléhat souhlasu všech akcionářů.

Za příležitost považují také možnost, aby stanovy určily, že k přijetí některých rozhodnutí valné hromady je podle § 415 ZOK třeba jiná, tedy větší i menší většina hlasů.⁴⁷

6.1 Sistace hlasovacích práv

Zákaz výkonu hlasovacích práv akcionáře při rozhodování valné hromady společnosti, tzv. sistace, není v právní úpravě akciové společnosti žádnou novinkou. V různě modifikované podobě ji již od 30. května 1996 obsahoval obchodní zákoník, kdy byl novelizován zákonem č. 142/1996 Sb. Obecně lze říci, že účelem sistace hlasovacích práv je vyloučit výkon hlasovacích práv akcionáře při rozhodování otázek, které se jej přímo dotýkají. Jedná se o taková rozhodnutí valné hromady společnosti, u kterých je z povahy věci nežádoucí, aby byla ovlivněna hlasy konkrétního dotčeného akcionáře, neboť se zpravidla jedná o rozhodnutí o splnění některých z jeho z jeho společenských povinností nebo rozhodnutí o sankci za jejich neplnění. Akcionář by tak svými hlasy mohl ovlivnit výsledek hlasování např. svou většinou přehlasovat ostatní akcionáře, a získat tím na jejich úkor nebo na úkor společnosti neoprávněnou výhodu.

Výčet případů, kdy akcionář není oprávněn vykonávat hlasovací práva spojená s jeho akciemi, je obsažen v § 426 ZOK. Tento výčet je oproti předchozí právní úpravě redukován, nicméně jedna změna nastává u prodlení s plněním vkladové povinnosti. Jinými případy, které znemožňují výkon hlasovacích práv, jsou stanoveny například v ustanoveních zákona o podnikání na kapitálovém trhu, která zakazují výkon hlasovacích práv při nesplnění oznamovací povinnosti.

Akcionář není oprávněn vykonávat svá hlasovací práva, rozhoduje-li společnost o jeho nepeněžitém vkladu, o tom, zda jemu nebo osobě, s níž jedná ve shodě, má být prominuto splnění povinností nebo zda má být odvolán z funkce člena orgánu společnosti pro porušení povinností při výkonu funkce. V tomto ohledu nedošlo oproti předchozí právní úpravě

⁴⁷ HEJDA, Jan. *Akciová společnost: zásadní změny podle nového zákona o obchodních korporacích, shrnutí hlavních rozdílů dřívější a současné právní úpravy, nejdůležitější dopady nové právní úpravy*. 1. vyd. Olomouc: Anag, 2014, 439 s, s. 365-368. Právo (Anag). ISBN 978-807-2638-918.

k žádné změně.

Společným znakem uvedených rozhodnutí je, že se akcionáře přímo dotýkají a vyloučení hlasovacího práva je odůvodněno zamezením ovlivnění výsledku rozhodnutí, které má z hlasování vzejít. To, že se nejedná o formu sankce, ale o způsob ochrany společnosti, se odráží i ve způsobu a míře posuzování naplnění důvodu sistace hlasovacích práv a hlavně pak při rozhodování o odvolání akcionáře z funkce člena orgánu společnosti.

„Pro sistaci hlasovacího práva akcionáře podle § 186c odst. 2 ObchZ přitom není nutné, aby o porušení povinností bylo rozhodnuto soudem (např. jako o předběžné otázce v řízení o náhradě škody vzniklé porušením zákazu konkurence), zásadně postačí, je-li porušení povinností při výkonu funkce tvrzeno. Je tak na ostatních akcionářích, aby existenci a závažnost tvrzeného porušení povinností posoudili. Člen dozorčí rady akciové společnosti, který byl z funkce valnou hromadou odvolán, totiž může platnost rozhodnutí o odvolání z funkce napadnout u soudu (§ 183 , § 131 ObchZ), který posoudí zda byl tvrzený důvod odvolání z funkce naplněn (tj. zda odvolaný člen dozorčí rady povinnost skutečně porušil či nikoli), a – budou-li tomu nasvědčovat tvrzené rozhodné okolnosti – přezkoumá platnost rozhodnutí i z toho pohledu, zda při jeho přijetí nedošlo ke zneužití většiny či znevýhodnění společníka (§ 56 a ObchZ) nebo zda nejde o šikanózní výkon práva...“⁴⁸

Poslední, a poněkud odlišný případ, kdy akcionář nevykonává své hlasovací právo, nastává, když je v prodlení s plněním vkladové povinnosti. Odlišnost tohoto případu je dána tím, že jej lze vnímat jako sankční opatření, které donucuje akcionáře ke splnění jedné z jeho základních povinností, a že se zákaz výkonu hlasovacích práv netýká vybraných či vyjmenovaných, ale jakýchkoliv rozhodnutí valné hromady. Na rozdíl od předchozí právní úpravy, kdy v případě prodlení s plněním vkladové povinnosti byla akcionáři sistována veškerá hlasovací práva, se nyní sistace uplatní pouze v rozsahu jeho prodlení. To znamená, že pokud akcionář uhradil ve lhůtě splatnosti např. polovinu upsaného vkladu do základního kapitálu, sistace hlasovacích práv se bude týkat pouze poloviny jeho hlasů odpovídající druhé polovině vkladu, s jehož splacením je v prodlení. V minulosti by takový akcionář nemohl hlasovat vůbec.

Uvedená omezení se však neuplatní (s výjimkou sistace pro prodlení s plněním vkladové povinnosti a s výjimkou případu, kdy je akcionářem společnost, neboť tam je zákaz výkonu hlasovacích práv absolutní) v případě, že všichni akcionáři jednají ve shodě.

⁴⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. září 2011, sp. zn. 29 Cdo 585/2010.

Jednáním ve shodě je jednání dvou nebo více osob nakládajících s hlasovacími právy za účelem ovlivnění, ovládání nebo jednotného řízení obchodní korporace. Je zřejmým faktem, že jedná-li všichni akcionáři ve shodě, postrádá sistance hlasovacích práv některého z nich jakýkoliv smysl.

Pro úplnost autoři publikace dodávají, že sistance hlasovacích práv (s výjimkou sistance při prodlení s plněním vkladové povinnosti) se vztahuje i na akcionáře, kteří jednájí s akcionářem, jemuž je hlasovací právo sistrováno, ve shodě – nejednájí –li všichni akcionáři ve shodě (viz výše).⁴⁹

Shrnutí hlavních rozdílů dřívější a současné právní úpravy:

Sistance hlasovacích práv akcionáře doznala pouze dílčích změn. Některé dřívější důvody pro sistance hlasovacích práv byly novou právní úpravou zcela opuštěny.

I nadále platí, že společnost, jenž nabyla vlastní podíl, není za žádných okolností oprávněna z něj vykonávat jakákoliv práva, hlasovací nevyjímaje.

Ve vztahu k akcionářům, kteří se dostanou do prodlení s plněním vkladové povinnosti je nová právní úprava vstřícnější a spravedlivější a netrestá jejich prodlení pozastavením veškerých hlasovacích práv. Zejména tato změna se může poměrně výrazně projevit v poměrech uplatňovaných hlasů v některých společnostech.

Sistance hlasovacích práv se v současnosti vztahuje i na akcionáře, kteří jednájí s akcionářem, jemuž je výkon hlasovacích práv zakázán, ve shodě (nejednájí-li ve shodě všichni akcionáři), s výjimkou sistance hlasovacích práv při prodlení se splněním vkladové povinnosti.

6.2 Průběh valné hromady

Před jednáním valné hromady musí mít akcionáři možnost seznámit se s podrobnostmi a jednání valné hromady a zjistit její plánovaný pořad jednání. Akcionáři musí mít také možnost seznámit se v sídle společnosti s případnými návrhy na změnu stanov a s dalšími podkladovými materiály, musí tedy mít možnost rozhodnout se, zda se plánovaného jednání

⁴⁹ HEJDA, Jan. *Akciová společnost: zásadní změny podle nového zákona o obchodních korporacích, shrnutí hlavních rozdílů dřívější a současné právní úpravy, nejdůležitější dopady nové právní úpravy*. 1. vyd. Olomouc: Anag, 2014, 439 s., s. 369 – 371. Právo (Anag). ISBN 978-807-2638-918.

chtějí zúčastnit a pokud ano, musí mít možnost se na jednání odpovídajícím způsobem připravit. Je možné upustit od projednání určitých bodů z plánovaného pořadu jednání nebo jejich projednání odložit na další jednání valné hromady. Jestliže bylo jednání uskutečněno na žádost kvalifikovaných akcionářů, nelze pořad jednání omezit bez jejich souhlasu

6.3 Zahájení

Zahájení pořadu valné hromady předchází okamžik, kdy se zjišťuje, zda je přítomný dostatečný počet akcionářů, resp. zda je zastoupen dostatečný počet akcií. K tomuto účelu slouží **listina přítomných**, do které se zapisují všichni na jednání přítomní akcionáři, kteří se dostavili osobně či v zastoupení. Dostaví-li se osoba, kterou osoba vedoucí listinu přítomných odmítne do listiny zapsat, je třeba i o této skutečnosti učinit v listině přítomných poznámku. V takovém případě se do listiny přítomných zapíše alespoň důvod odmítnutí. Listinu přítomných podepisuje svolavatel, nebo jím pověřená osoba. Podpisem na listině se současně potvrzuje i správnost obsahu.

Listina přítomných má zákonem určený minimální obsah. Jde o důležitou listinu, jelikož se podle jejího obsahu posuzuje nejen usnášeníschopnost valné hromady, ale také případné následné spory o odmítnutí zápisu určité osoby do této listiny, která může být předmětem přezkumu v rámci soudního řízení o vyslovení neplatnosti rozhodnutí valné hromady. Důvody pro odmítnutí zápisu proto musí být zachyceny tak, aby byly přezkoumatelné.⁵⁰

Listina přítomných musí obsahovat následující údaje o akcionářích:

- jméno a bydliště nebo sídlo,
- shora uvedené údaje týkající se zmocněnce, je-li akcionář zastoupen,
- čísla akcií

⁵⁰ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013, 991 s, s. 1716 ISBN 978-807-3804-510.

- jmenovitou hodnotu akcií, které akcionáře opravňují k hlasování, popř. údaj o tom, že akcie neopravňuje akcionáře k hlasování⁵¹

6.4 Jednání

Jednání valné hromady předchází tedy zápis přítomných do listiny a s tím související zjištění, zda je valná hromada schopna usnášení. Tak tomu bude v případě, neurčí-li stanovy jinak, budou-li přítomni akcionáři vlastníci akcie, jejichž jmenovitá hodnota nebo počet přesahuje 30% základního kapitálu. Bude-li valná hromada schopna usnášení, lze zahájit projednávání plánovaného pořadu.

Prvními body pořadu jednání bude volba orgánů valné hromady a případná modifikace pořadu jednání. O modifikaci programu jednání bylo již pojednáno výše. Omezit program jednání je možné tehdy, pokud s tím budou souhlasit přítomní akcionáři (nejedná-li se o jednání zahájené na žádost kvalifikovaných akcionářů, kdy byl k omezení pořadu jednání třeba i jejich souhlas). Změnit a rozšířit program jednání je možné pouze za přítomnosti a souhlasu všech akcionářů společnosti.

Valnou hromadu zahajuje její svolavatel a řídí ji až do okamžiku zvolení orgánů valné hromady.

Primárně valnou hromadu svolává představenstvo společnosti. V tomto případě jde o rozhodnutí směřující dovnitř společnosti, při kterém je funkce člena představenstva nezastupitelná. Je-li představenstvo nečinné, nebo není schopno se dlouhodobě usnášet, může valnou hromadu svolat jeho jediný člen, pokud její konání vyžaduje zákon (je tomu tak například v případě ztráty společnosti v rozsahu poloviny základního kapitálu, nebo v případě, kdy o svolání valné hromady požádají její kvalifikovaní akcionáři podle § 366).⁵²

Jak již bylo popsáno výše, svolavatelem valné hromady bude zpravidla představenstvo společnosti. S jeho povinností k řízení valné hromady do doby zvolení předsedy valné hromady koresponduje další povinnost, a sice vždy se účastnit valné hromady. Také není vyloučeno, aby svolavatelem valné hromady byl jednotlivý člen představenstva, dozorčí rada

⁵¹ HEJDA, Jan. *Akciová společnost: zásadní změny podle nového zákona o obchodních korporacích, shrnutí hlavních rozdílů dřívější a současné právní úpravy, nejdůležitější dopady nové právní úpravy*. 1. vyd. Olomouc: Anag, 2014, 439 s., 372. Právo (Anag). ISBN 978-807-2638-918.

⁵² BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013, 991 s., s. 1679 ISBN 978-807-3804-510.

nebo kvalifikovaný akcionář. K využití některé z uvedených variant dojde zpravidla v návaznosti na porušení povinnosti představenstva (např. svolat valnou hromadu na základě žádosti kvalifikovaného akcionáře).

Je logické, že není příliš vhodné, aby za takové situace valnou hromadu řídilo představenstvo, které nemusí přispět k jejímu řádnému průběhu, porušilo-li i povinnost valnou hromadu svolat. Zákon proto nově přesněji stanoví, že v takovém případě valnou hromadu do zvolení jejího předsedy řídí svolavatel. Oproti předcházející právní úpravě tak dochází k terminologické změně, protože obchodní zákoník bez bližšího rozvedení stanovil, že valnou hromadu do zvolení jejího předsedy řídí jednatel nebo pověřený společník.

Povinnými orgány valné hromady jsou:

- předseda valné hromady,
- zapisovatel
- ověřovatel a
- osoba či osoby pověřené sčítáním hlasů.

Již na první pohled je znatelné zjednodušení proti předchozí právní úpravě. Valná hromada již nemusí volit dva ověřovatele zápisu, stačí jen jeden, stejně je tomu i u sčítatele hlasů. Další významnou změnou je možná kumulace funkcí. Předseda valné hromady totiž může být současně i ověřovatelem zápisu a lze jej současně rozhodnutím valné hromady pověřit funkcí sčítatele. Ve výsledku se tak může stát, že veškeré činnosti v rámci jednání valné hromady zastanou předseda valné hromady a zapisovatel. Zákon o obchodních korporacích pro kumulaci těchto funkcí nestanoví výslovný zákaz.

Ke zvolení předsedy a zapisovatele valné hromady postačí rozhodnutí přijaté prostou většinou hlasů přítomných akcionářů. V právní úpravě obsažené v obchodním zákoníku nebyl upraven postup pro případ, že by nedošlo ke zvolení orgánů valné hromady, zejména pak předsedy, valná hromada se nemůže konat. Například Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí ze dne 16. září 2009, sp. zn. 29 Cdo 9/2009, dospěl k závěru, že : *„člen představenstva pověřený podle ustanovení § 188 odst.1 věty druhé ObchZ řízením valné hromady do doby zvolení předsedy je oprávněn – v případě, že předseda valné hromady není zvolen – valnou hromadu*

*ukončit. Je tomu tak proto, že valná hromada nemůže bez toho, že by byl zvolen její předseda, pokračovat; pro tento triviální úsudek důvod připustit dovolání dán není.*⁵³ Obdobně v rozhodnutí ze dne 24. srpna 2009, sp. zn. 29 Cdo 211/2009, Nejvyšší soud uzavřel, že: „*valná hromada je nejvyšším orgánem akciové společnosti, který tvoří všichni její akcionář; schází se na řádných nebo mimořádných jednáních; z právní úpravy valné hromady v obchodním zákoníku přitom nepochybně vyplývá, že k výkonu působnosti valné hromady není oprávněno jakékoli shromáždění akcionářů akciové společnosti, ale jen takové shromáždění, které splňuje předpoklady stanovené zákonem; tento závěr lze dovodit z toho, že obchodní zákoník předepisuje postup pro svolání valné hromady, volby jejích orgánů a její vedení a řízení; k tomu, aby mohla valná hromada přijímat rozhodnutí, jejichž přijetí jí zákon svěřuje, je proto – mimo jiné – nezbytné i splnění určitých formálních předpokladů stanovených zákonem; jedním z takových předpokladů je, aby bylo konkrétní jednání valné hromady řádným způsobem ustaveno, tj. aby bylo řádně svoláno, zahájeno a vedeno.*“⁵⁴

Pro případ konfliktů již při ustavování orgánů valné hromady mimo předsedy (ten zvolen být musí), které povedou k jejich nezvolení, zákon určuje, že tyto osoby určí svolavatel sám. Jde sice o praktické řešení, které má zajistit zprůchodnění valné hromady tak, aby se dostala k projednávání věcných bodů programu, nicméně nedosažení potřebné většiny při volbě orgánů valné hromady je zásadním signálem pro svolavatele o tom, že následné rozhodování o věcných bodech programu bude mimořádně složité.⁵⁵

6.5 Zápis z jednání valné hromady

Po projednání celého pořadu jednání je třeba vyhotovit **zápis z jednání** valné hromady. Zápis z jednání valné hromady je povinen vyhotovit valnou hromadou zvolený nebo svolavatelem určený zapisovatel, a to nejpozději do 15 dnů ode dne jejího ukončení. Zápis podepisuje zapisovatel, předseda valné hromady nebo svolavatel a ověřovatel nebo ověřovatelé zápisu. Takto vyhotovený zápis je představenstvo povinno uveřejnit na internetových stránkách společnosti. V případě žádosti akcionáře o zápis z valné hromady se bude jeho kopie pořizovat na náklady společnosti.

⁵³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. září 2009, sp. zn. 29 Cdo 9/2009

⁵⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. srpna 2009, sp. zn. 29 Cdo 211/2009

⁵⁵ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013, 991 s, s. 1745. ISBN 978-807-3804-510.

Formální náležitosti zápisu vyžadují významnou míru přesnosti, jde-li o popis projednání jednotlivých záležitostí, usnesení valné hromady včetně výsledků hlasování a obsah protestu jednotlivých oprávněných osob (požádají-li o zapsání). Tyto části zápisu musí být přezkoumatelné, tedy musí být natolik konkrétní, aby třetí osoba byla schopna z textu poznat, co bylo předmětem jednání, jaké konkrétní rozhodnutí bylo přijato a proti čemu bylo protestováno.⁵⁶

Zápis z valné hromady obsahuje:

- firmu a sídlo společnosti,
- místo a dobu konání valné hromady
- jméno předsedy, zapisovatele, ověřovatelů zápisu a osoby nebo osob pověřených sčítáním hlasů,
- popis projednání jednotlivých záležitostí zařazených na pořad valné hromady,
- usnesení valné hromady s uvedením výsledků hlasování a
- obsah protestu akcionáře, člena představenstva nebo dozorčí rady týkajícího se usnesení valné hromady, jestliže o to protestující požádá

Přílohu zápisu z jednání valné hromady tvoří návrhy, prohlášení a listina přítomných.

Vedle zápisu z valné hromady se o **některých rozhodnutích** vyhotovuje **notářský zápis**, který osvědčuje přijetí předmětného rozhodnutí a splnění formalit s jeho přijetím souvisejících. Jedná se o notářský zápis o rozhodnutí orgánu společnosti, nikoliv o notářský zápis popisující průběh valné hromady. Mimo jiné i z tohoto důvodu tedy samotná povinnost osvědčení rozhodnutí valné hromady veřejnou listinou a její splnění nezbavuje svolavatele valné hromady povinnosti k vyhotovení zápisu podle pravidel shora uvedených. Osvědčení rozhodnutí valné hromady notářským zápisem je vyžadováno zejména pro rozhodnutí:

- o změně stanov podle § 421 odst. 2 písm. m),
- v jehož důsledku se mění stanovy,

⁵⁶ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013, 991 s, s. 1748. ISBN 978-807-3804-510.

- o pověření představenstva zvýšit základní kapitál,
- o možnosti započtení peněžité pohledávky vůči společnosti proti pohledávce na splacení emisního kurzu,
- o vydání vyměnitelných nebo prioritních dluhopisů,
- o zrušení společnosti s likvidací,
- o rozdělení likvidačního zůstatku,
- která nabývají účinnosti až zápisem do veřejného rejstříku, kterými jsou zejména rozhodnutí o:
 - štěpení akcií,
 - spojení více akcií do jedné,
 - změně formy akcií,
 - změně druhu akcií,
 - o omezení převoditelnosti akcií na jméno nebo zaknihovaných akcií či jejich změně.

Dochází-li rozhodnutím ke změně stanov společnosti, musí být obsahem veřejné listiny i schválený text změny stanov.

Shrnutí hlavních rozdílů dřívější a současné právní úpravy:

Náležitosti listiny přítomných na valné hromadě jsou nově stanoveny přímo zákonem.

Není-li zvolen zapisovatel, svolavatel či sčítatel hlasů, určí je svolavatel valné hromady.

V případě nezvolení předsedy valné hromady se valná hromada může konat a řídit ji svolavatel. Nezvolení orgánů valné hromady přitom v minulosti paralyzovalo nejednu společnost s vnitřně napjatými vztahy, kdy se společníci nebyli schopni dohodnout ani na předsedovi valné hromady a valná hromada tak byla v souladu s převažujícím názorem vyjádřeným shora citovaným rozhodnutím Nejvyššího soudu opakovaně rušena bez projednání navrženého programu. K tomu by podle nové právní úpravy již nemělo docházet a

bude na společnících, zda se raději domluví na předsedovi valné hromady nebo ji nechají řídit svolavatelem.

Zápis z valné hromady musí být zapisovatelem vyhotoven nejpozději do 15 dnů od konání valné hromady a měl by být v zájmu společnosti v této lhůtě rovněž uveřejněn na internetových stránkách společnosti.

Zákon jednání valné hromady nevylučuje ani v případě, že nebyly zvoleny orgány společnosti.

Dalším praktickým pozitivem je výslovně připuštěná kumulace funkcí valné hromady v rukou jedné osoby, což pomůže řešit volbu orgánů u společností s malým počtem akcionářů a spolehlivých zainteresovaných osob, které by mohly funkce přijmout.

7 Vztah akcionářů a valné hromady AS

7.1 Práva a povinnosti akcionářů

Materie zákona o obchodních korporacích neopomíjí ani právní úpravu práv a povinností akcionářů. Tato právní úprava je soustředěna především v § 344 až § 395. Samotné znění zákona o obchodních korporacích neupravuje práva a povinnosti akcionářů komplexně a jeho materii je proto nezbytné doplnit o právní úpravu dalších zákonů stejně jako text stanov konkrétní akciové společnosti, které mohou rozsah akcionářských práv a povinností v případech, kdy to zákon výslovně nevylučuje, dále rozšířit či jinak modifikovat. Relevantní ustanovení zákona o obchodních korporacích tedy musí být vždy, ve vztahu k veškerým právům a povinnostem akcionářů, vykládána pečlivě ve vzájemných souvislostech s textem stanov konkrétní akciové společnosti.

7.1.1 Vkladová povinnost

Shrnutí hlavních rozdílů dřívější a současné právní úpravy

Podstatná změna má podobu zákonného pravidla, podle něhož je možnost nabytí vrácených akcií napříště podmíněna, vedle povinného projevení souhlasu valné hromady s osobou nabyvatele, tím, že nový nabyvatel musí před získáním těchto akcií plně splatit jim odpovídající emisní kurz, resp. účetní hodnotu. Tato podmínka odlišuje stávající právní

úpravu od režimu obchodního zákoníku, který umožňoval i následný převod vráceného zatímního listu, tedy podílu s částečně nesplaceným emisním kurzem. Z našeho pohledu toto nové pravidlo zákona o obchodních korporacích mnohem lépe odpovídá logice věci, neboť emisní kurz vrácené akcie měl být již zcela uhrazen v době vyloučení akcionáře (předchozího vlastníka) a zákonný požadavek okamžitého uhrazení emisního kurzu je tak namístě.

Aplikace tohoto požadavku bezesporu povede ke zvýšení ochrany akciové společnosti, protože vyloučí, aby ve vztahu k vydané akcií a s ní spojené vkladové povinnosti opakovaně nastaly tytéž problémy.

Druhá změna pak ku prospěchu akciových společností výslovně zakládá jejich právo kompenzovat si své náklady spojené s prohlášením zatímního listu za neplatný z prostředků získaných prodejem vrácených akcií (resp. zatímních listů), tj. na úkor původního akcionáře, který svým jednáním společnosti takové náklady sám způsobil.⁵⁷

7.1.2 Právo na podíl na zisku

Protipólem výše specifikované vkladové povinnosti představující základní majetkovou povinnost akcionáře je právo na podíl na zisku, jež naopak ztělesňuje hlavní majetkové právo akcionáře zajišťující mu účast na dosažených hospodářských výsledcích akciové společnosti. V rámci distribuce dosažených zisků akciové společnosti je často užíván právní pojem „dividenda“, či právo akcionáře na výplatu dividendy“. Ve světle ustálené právní terminologie práva akciových společností představuje dividenda užší vymezení podílu na zisku určeného k rozdělení mezi akcionáře společnosti, či přesněji, podíl na zisku, jenž byl valnou hromadou schválen k rozdělení mezi akcionáře. Dividenda a podíl na zisku tak do jisté míry představují párové pojmy, avšak s tím rozdílem, že označení podíl na zisku je obecně užíváno ve vztahu ke všem formám obchodních korporací, zatímco pojem dividenda může být užit pouze ve vztahu k akciovým společnostem, a to navíc pouze v uvedeném významu popsaném v § 348 odst. 1 ZOK.

Mnohomluvnost stávající dikce, že dividenda se určuje podle hospodářského výsledku, je zbytečná – podle zákona je zřejmé, že rozhoduje valná hromada a je věcí

⁵⁷ HEJDA, Jan. *Akciová společnost: zásadní změny podle nového zákona o obchodních korporacích, shrnutí hlavních rozdílů dřívější a současné právní úpravy, nejdůležitější dopady nové právní úpravy*. 1. vyd. Olomouc: Anag, 2014, 439 s., s.204. Právo (Anag). ISBN 978-807-2638-918.

jejího uvážení, jak a proč tak učiní. Zákon považuje za podíl na zisku jak dividendu, tak tantiému a ustanovení tak na obě tyto dávky nahlíží obdobně.⁵⁸

Podle ZOK má akcionář právo na podíl na zisku, který valná hromada schválila k rozdělení mezi akcionáře, přičemž výše podílu na zisku se stanoví, neurčují-li stanovy jinak, poměrem podílu akcionáře k základnímu kapitálu.

Podíl na zisku se vždy stanoví na základě řádné či mimořádné účetní závěrky schválené valnou hromadou. Pokud společenská smlouva nestanoví jinak, lze jej rozdělit pouze mezi akcionáře. Tudíž i tantiémy lze členům představenstva nově přiznat, pouze umožňují-li to stanovy společnosti.

Valná hromada nesmí rozhodnout o rozdělení zisku mezi akcionáře, pokud by se v důsledku takového rozdělení snížil vlastní kapitál společnosti pod výši upsaného základního kapitálu zvýšeného o fondy, které nelze podle ZOK nebo stanov rozdělit mezi akcionáře. Částka, kterou může společnost mezi akcionáře jako zisk rozdělit, dále nesmí překročit výši zisku zvýšenou o nerozdělený zisk z předchozích období a zisk účtovaný v ostatních fondech ze zisku a sníženou o ztráty z předchozích období a o povinné příděly do rezervních a jiných fondů.⁵⁹

O vyplacení podílu na zisku rozhoduje představenstvo a i přes přijetí rozhodnutí valné hromady o rozdělení podílu na zisku jej nesmí vyplatit, pokud by to bylo v rozporu s ustanoveními ZOK. Tak by tomu bylo např. v případě, pokud by si společnost vyplacením podílu na zisku přivodila úpadek nebo pokud by bylo o rozdělení zisku rozhodnuto v rozporu s výše uvedenými zákonnými omezeními nebo stanovami společnosti. Po odpadnutí případné zákonné překážky pro výplatu zisku je představenstvo povinností zisk vyplatit.

Podíl na zisku je v akciové společnosti splatný do 3 měsíců ode dne přijetí rozhodnutí valné hromady o jeho vyplacení. Peněžitý podíl na zisku se nově musí vyplácet pouze bezhotovostním převodem na bankovní účet akcionáře, který je nově povinnou součástí seznamu akcionářů a bude evidován i v Centrálním depozitáři cenných papírů.

⁵⁸ Z důvodové zprávy k ZOK

⁵⁹ Viz ust. § 350 odst. 2 ZOK ve spojení se stanoviskem Komise pro aplikaci nové civilní legislativy při Ministerstvu spravedlnosti č. 25 ze dne 9. dubna 2014

Shrnutí hlavních rozdílů dřívější a současné právní úpravy:

Sjednocení rozhodného dne pro uplatnění práva na podíl na zisku s rozhodným dnem k účasti na valné hromadě, která o rozdělení daných podílů rozhodla, nestanoví-li stanovy jinak.

Jednou z nejvýznamnějších novinek týkajících se výplaty podílu na zisku je zcela nepochybně možnost vyplácet zálohy na podíl na zisku, jak zákonodárce přímo připouští v obecném ustanovení § 40 odst. 2 ZOK. Podle tohoto ustanovení je zálohu na podíl na zisku možné vyplatit jen na základě mezitímní účetní závěrky, ze které vyplýne, že má obchodní korporace dostatek prostředků na rozdělení zisku. Z uvedeného je zřejmé, že i v případě vyplacení pouhé zálohy klade zákonodárce důraz na kontrolu ekonomického stavu společnosti ve snaze předejít jakýmkoliv krokům, které by mohly společnost a její solventnost jakkoliv negativně ohrozit.

Statutární orgán společnosti je tedy v takovém případě povinen provést tzv. „test insolvence“ v souladu s ust. § 3 insolvenčního zákona, které definuje podmínky úpadku a pečlivě zvážit, zda může k výplatě zálohy dojít a zda odliv peněžních prostředků neohrozí likviditu a solventnost společnosti. V opačném případě by takové jednání statutárního orgánu bylo v rozporu s jeho zákonnou povinností jednat s péčí řádného hospodáře se všemi důsledky, které zákon s úpadkem společnosti spojuje, včetně obecné povinnosti nahradit společnosti vzniklou škodu a ručení člena statutárního orgánu při úpadku obchodní korporace tak, jak je zakotveno v ust. § 68 ZOK.⁶⁰

Podstatných změn doznala i legislativní úprava práva ovládané osoby na podíl na zisku z jejích akcií na ovládající osobě. Bez ohledu na obdobnou aplikaci § 298 až § 310 ZOK regulující upisování a nabývání vlastních akcií akciovou společností na postavení jí ovládané osoby obsahuje § 318 odst.1 ZOK výčet výjimek z tohoto režimu, mezi které, mimo jiné, patří výjimka ve vztahu k právům ovládané osoby, jakožto akcionáře ovládající osoby, na podíl na jejím zisku. Od účinnosti tohoto zákona tak ovládané osobě náleží ve vztahu k jejím akciím na ovládající osobě právo na podíl na zisku za obdobných podmínek jako ostatním akcionářům této osoby/společnosti.

⁶⁰ ŠPERKOVÁ, Kateřina. *ZÁLOHA NA VÝPLATU PODÍLU NA ZISKU SPOLEČNOSTI*. [online], 5. června 2014 [cit. 2. února 2015]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/zaloha-na-vyplatu-podilu-na-zisku-spolecnosti-96342.html>>.

Právní úprava podílu na zisku akciových společností obsažená v zákoně o obchodních korporacích blíže specifikuje podmínky a způsob výplaty podílů na zisku, které se v některých případech odlišují od dříve aplikovaných pravidel. Tak např. dochází ke zjednodušení formy výplaty podílů na zisku, za kterou nese plnou odpovědnost akciová společnost. Oproti dřívější výplatě podílů na zisku v místě bydliště akcionáře či sídla společnosti (§ 178 odst. 8 ObchZ) stanoví § 348 odst. 3 ZOK napříště obecně, že společnost vyplatí podíl na zisku na své náklady a nebezpečí pouze bezhotovostním převodem na účet akcionáře uvedený v seznamu akcionářů. V tomto ohledu pak také není překvapením, že zákonodárce označuje údaj o bankovním účtu akcionářů jako obligatorní náležitost seznamu akcionářů. Důraz na bezhotovostní platby a jejich určení jako základní způsob výplaty zisku přitom zcela odpovídá platebním trendům dnešní doby a pro samotné společnosti jistě představuje nejjednodušší způsob distribuce finančních prostředků. Priorita bezhotovostních převodů prostřednictvím bankovních účtů je však v zákoně založena pouze prostřednictvím dispozitivního ustanovení, takže v případě zájmu mohou akcionáři prostřednictvím textu stanov upřednostnit i jiný způsob výplaty a třeba i zachovat způsob výplaty rozpoznáný v materii obchodního zákoníku.

ZOK dále nově umožňuje vydat takový druh akcií, se kterým je spojen pevný podíl na zisku (§ 348 odst. 2 ZOK). Akcionář vlastní akci, s nimiž je pevný podíl na zisku spojen, má v případě vytvoření potřebného zisku ve výši postačující k vyplacení pevného podílu na zisku právo na stanovený podíl bez nutnosti přijetí rozhodnutí valné hromady o jeho rozdělení. Pevný podíl na zisku je v takovém případě splatný ve lhůtě 3 měsíců od přijetí rozhodnutí valné hromady o schválení účetní závěrky.⁶¹

Zákon o obchodních korporacích dále pozměňuje pravidla pro určení rozhodného dne k uplatnění práva na podíl na zisku. Zatímco za účinnosti obchodního zákoníku měli akcionáři možnost zvolit jen ze dvou alternativ určení rozhodného dne (§ 178 odst. 10 ObchZ), stávající právní úprava možnosti rozšiřuje, kdy obecně stanoví, že neurčí-li stanovy jiný den (

⁶¹ ELIÁŠOVÁ, Petra. *K NĚKTERÝM NOVINKÁM V PRÁVECH AKCIONÁŘŮ PODLE ZÁKONA O OBCHODNÍCH KORPORACÍCH – ČÁST II.* [online]. epravo.cz, 5. června 2014 [cit. 25. února 2015]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/k-nekterym-novinkam-v-pravech-akcionaru-podle-zakona-o-obchodnich-korporacich-cast-i-94373.html>>.

blíže nespecifikovaný, tedy libovolný den), bude rozhodným dnem pro uplatnění práva na podíl na zisku rozhodný den k účasti na valné hromadě, která o jeho rozdělení rozhodla.⁶²

7.1.3 Hlasovací právo

V katalogu akcionářských práv díky § 353 ZOK dále nechybí ani dvě základní nemajetková práva akcionáře, a to práva účastnit se valné hromady a hlasovat na ní. Bez ohledu na nespornou blízkost uvedených akcionářských práv zjevnou i ze zákonodárcem zvolené formulace § 353 odst. 1 ZOK je však nezbytné právo účasti na valné hromadě a hlasovací právo akcionáře jednoznačně oddělovat, neboť rozsah jejich aplikace je různý. Zatímco prvně jmenované právo účastnit se valné hromady náleží naprosto každému akcionáři bez výjimky, tedy i akcionářům, kterým v daném případě není přiznáno právo na valné hromadě hlasovat, výkon hlasovacího práva naopak podléhá určitým omezením a výjimkám.

Hlasovací právo bezesporu představuje stěžejní nemajetkové právo, jehož prostřednictvím mají akcionáři možnost se přímo účastnit na činnosti akciové společnosti. Účinností zákona o obchodních korporacích hlasovací právo doznalo nejen několika významných upřesnění, ale i podstatných změn, mezi něž např. patří zrušení dosavadního zákazu hlasovacích dohod vedoucí k zajištění širšího prostoru pro autonomní výkon hlasovacího práva jednotlivých akcionářů.

Hlasovací právo nemůže být vzhledem ke své osobní povaze od akcie odděleno a následně samostatně převedeno na třetí osobu (§ 281 odst. 4 ZOK)

Shrnutí hlavních rozdílů dřívější a současné právní úpravy:

Opomeneme-li nově zavedenou úpravu kumulativního hlasování, vymezení hlasovacího práva v části věnované akciovým společnostem v podstatě kontinuálně zachovává principy dřívější úpravy vlastní obchodnímu zákoníku. Změna, kterou je pak nad rámec zmíněného kumulativního hlasování nezbytné zmínit, vyplývá z obecných ustanovení zákona o obchodních korporacích, a to konkrétně z § 78 odst. 2 písm. i), ze kterého je zřejmé, že

⁶² HEJDA, Jan. *Akciová společnost: zásadní změny podle nového zákona o obchodních korporacích, shrnutí hlavních rozdílů dřívější a současné právní úpravy, nejdůležitější dopady nové právní úpravy*. 1. vyd. Olomouc: Anag, 2014, 439 s, s. 221. Právo (Anag). ISBN 978-807-2638-918.

napříště dochází k eliminaci obecného zákazu hlasovacích dohod. Existence hlasovacích dohod tak již není bezvýjimečně vyloučena a jako taková bude nyní naopak sloužit jako další ukazatel určující, že určité subjekty jednají ve shodě.

Významné novum na poli hlasovacího práva pak představuje zmiňované kumulativní hlasování, které mohou akcionáři společnosti ve stanovách označit jako legitimní způsob pro volbu a ustanovování volených orgánů společnosti. K uplatnění tohoto nového způsobu hlasování tak nedojde obecně ve vztahu ke všem akciovým společnostem, ale pouze k těm, které se k němu samy přikloní. Podstata kumulativního hlasování spočívá ve snaze o posílení vlivu minoritních akcionářů, kterým se za pomoci určitého násobení hlasů dostává možnosti reálně ovlivnit volbu alespoň některých členů volených orgánů společnosti.⁶³

7.1.4 Právo na vysvětlení

Činnost akciové společnosti je spojena s bohatým tokem informací uskutečňovaným nejen mezi jednotlivými orgány společnosti, ale i vůči jejím akcionářům, kteří jsou právě díky úplným a nezkresleným údajům schopni účinně vykonávat hlasovací práva, přijímat informovaná rozhodnutí a tím také řádně ovlivňovat řízení a chod akciové společnosti. S nejobsáhlejším souborem informací týkajících se činnosti akciové společnosti bezesporu nakládá představenstvo, kterému jakožto statutárnímu orgánu přísluší v souladu s § 435 odst.2 ZOK obchodní vedení společnosti. A je to právě představenstvo, které zpravidla rozhoduje o zprostředkování jednotlivých informací dalším orgánům či akcionářům dané společnosti. Nicméně ani představenstvo nemá v tomto ohledu úplně volné ruce, neboť jeho členové musí vždy dbát na zachování svých zákonných povinností, jakými jsou např. povinnost mlčenlivosti či výkon povinností s péčí řádného hospodáře, které mohou ve svém důsledku, za současné ochrany společnosti před jejím možným poškozením, vést k utajení určitých informací.

Jak vyplývá z výše uvedeného, mezi subjekty oprávněné k obdržení bližších informací o činnosti akciové společnosti patří vedle jejích orgánů i akcionáři dané společnosti, jejichž

⁶³ HEJDA, Jan. *Akciová společnost: zásadní změny podle nového zákona o obchodních korporacích, shrnutí hlavních rozdílů dřívější a současné právní úpravy, nejdůležitější dopady nové právní úpravy*. 1. vyd. Olomouc: Anag, 2014, 439 s, s. 230. Právo (Anag). ISBN 978-807-2638-918.

oprávnění se však vždy váže na splnění určitých striktně vymezených podmínek. Akcionáři především nemohou vykonávat svá oprávnění kdykoliv, ale pouze v rámci své přítomnosti (zastoupení) na jednání valné hromady či v časově omezeném intervalu před jeho konáním. Účast na jednáních valné hromady tak akcionářům nenabízí pouze šanci podílet se na rozhodování akciové společnosti, ale dále i možnost získat komplexní informace pro jeho uskutečnění. Představenstvo je v tomto ohledu povinno např. v souladu s § 436 ZOK pravidelně akcionáře informovat o stavu společnosti prostřednictvím uveřejnění tzv. výroční zprávy zhotovované podle předpisů upravujících účetnictví, ke které se navíc v návaznosti na § 84 odst. 2 ZOK připojuje další pro akcionáře významný zdroj informací v podobě zprávy o vztazích vymezující zejména vazby mezi ovládající a ovládanou osobou za uplynulé účetní období. Obdobné povinnosti spočívající ve zpracování určité zprávy a poskytnutí relevantní informace přitom představenstvu náleží i v jiných ohledech jako např. podle § 24 zákona č. 125 /2008 Sb., zabývající se situacemi připravované fúze, rozdělení či jiných typů přeměn.

Dalším příkladem akcionářova práva na informace je úprava § 357 ZOK, která výše uvedené zdroje informací mapující stav a činnost akciové společnosti dále doplňuje o subjektivní oprávnění akcionáře aktivně požadovat informace potřebné pro informovaný výkon jeho práv na valné hromadě společnosti. Úprava tohoto subjektivního práva na vysvětlení je komplexně vymezena § 357 až § 360 ZOK, které musí být samozřejmě vykládány ve vzájemných souvislostech.

Shrnutí hlavních rozdílů dřívější a současné právní úpravy:

ZOK přináší i několik dílčích změn při uplatňování práva akcionáře požadovat a obdržet na valné hromadě společnosti vysvětlení záležitostí týkajících se společnosti nebo jí ovládaných osob. ZOK tak např. nově umožňuje omezit ve stanovách společnosti rozsah požadovaných vysvětlení, a to stanovením časového limitu pro jejich ústní přednes na valné hromadě, resp. stanovení maximálního rozsahu písemných žádostí.

ZOK rovněž nově umožňuje, aby požadované vysvětlení bylo akcionáři poskytnuto i po skončení valné hromady ve lhůtě 15 dnů od jejího konání, není-li pro složitost věci možné vysvětlení poskytnout přímo na valné hromadě, a to i v případě, že vysvětlení již není potřebné pro posouzení jednání valné hromady nebo pro výkon akcionářského práva na ní.

Odmítne-li představenstvo společnosti vysvětlení akcionáři poskytnout, což může učinit pouze ze zákonných důvodů, může akcionář požádat dozorčí radu, aby přezkoumala rozhodnutí představenstva a určila, že podmínky pro odmítnutí poskytnutí požadovaného vysvětlení splněny nebyly. Dozorčí rada je povinna posoudit splnění podmínek přímo na

valné hromadě, a pokud to není možné, nejpozději do 5 pracovních dnů od jejího konání. ZOK zachovává možnost akcionáře obrátit se v případě nesouhlasu dozorčí rady s poskytnutím požadovaného vysvětlení na soud, nově však zavádí jednoměsíční lhůtu k uplatnění tohoto práva, která začíná běžet ode dne, konání valné hromady, resp. uplynutí lhůty 5 pracovních dnů po konání valné hromady poskytnuté dozorčí radě k posouzení žádosti akcionář

Významnou novinku představuje ustanovení § 360 ZOK, podle kterého po dobu řízení u soudu neběží promlčecí lhůta pro uplatnění práv, která jsou na požadovaných vysvětleních závislá, tj. např. typicky práva na náhradu škody způsobené členy představenstva porušením povinnosti při výkonu funkce.⁶⁴

7.1.5 Právo uplatňovat návrhy a protinávrhy

Další významnou položku v katalogu akcionářských práv, jejímž prostřednictvím má akcionář reálnou možnost podílet se na řízení akciové společnosti a ovlivňovat konečnou podobu jí přijatých rozhodnutí, představuje právo akcionáře podávat samostatné návrhy a současně uplatňovat protinávrhy k záležitostem, které jsou zařazeny na pořad valné hromady. Klíčové principy tohoto práva jsou vymezeny v § 361 až § 364 ZOK, které tak ve vzájemné souvislosti představují základní obraz jeho uplatnění, jehož konečná podoba však může samozřejmě být dále dotvářena skrze úpravu stanov akciové společnosti.

Z hlediska pojmových znaků tohoto práva je nejprve nutné zmínit, že právo akcionáře uplatňovat návrhy a protinávrhy je koncipováno jako právo individuální, které náleží každému akcionáři společnosti bez ohledu na celkový počet jím držených akcií či skutečnosti, zda je akcionář na jejich základě nadán hlasovacím právem, či nikoliv. Tento individuální charakter práva uplatňovat návrhy a protinávrhy a zejména jeho nezávislost na výši akciového podílu jej odlišuje od obdobných procedurálních práv přiznaných tentokrát pouze kvalifikovaným akcionářům, kteří jsou např. na základě § 366 a § 369 ZOK oprávněni ovlivnit program valné hromady i jinými způsoby. Taková obecná dostupnost práva akcionáře uplatňovat návrhy a protinávrhy je tato úzká vazba z právního hlediska zřejmá z § 361 ZOK.

⁶⁴ ELIÁŠOVÁ, Petra. *K NĚKTERÝM NOVINKÁM V PRÁVECH AKCIONÁŘŮ PODLE ZÁKONA O OBCHODNÍCH KORPORACÍCH – ČÁST I.* [online]. epravo.cz, 5. června 2014 [cit. 25. února 2015]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/k-nekterym-novinkam-v-pravech-akcionaru-podle-zakona-o-obchodnich-korporacich-cast-i-94373.html>>.

Shrnutí hlavních rozdílů dřívější a současné právní úpravy:

Uvolnění lhůty pro doručení protinávrhu k záležitostem zařazeným na pořad valné hromady (namísto 5 pracovních dnů přede dnem konání valné hromady má nyní akcionář protinávrh doručit v přiměřené lhůtě před konáním valné hromady).

Právní úprava akcionářského práva k uplatňování návrhů a protinávrhů nedoznala v materii zákona o obchodních korporacích nijak závratných změn, zákonodárcem schválené změny tak spíše směřují k podrobnějšímu vymezení již zažitého akcionářského práva s nově prosazeným důrazem na procedurálně efektivnější způsob jeho uplatnění. Zákonodárce se v současné právní úpravě detailněji soustředí na určité scénáře, které mohou být s uplatněním návrhů či protinávrhů spojeny, když se např. výslovně vypořádává s uplatněním protinávrhu v rozsahu delším než 100 slov nebo dává společnosti možnost určit akcionářům omezení v podobě výměry času, která jim je pro přednesení návrhu určena. Tato nově založená pravidla v praxi zcela jistě přispějí k efektivnějšímu průběhu valných hromad, stejně jako k odstranění přebytečné zátěže akciových společností. Sami akcionáři přitom budou napřímo motivováni k tomu, aby své podněty podávali ve věcné a stručné formě, která nebude akciové společnosti ani jednotlivé akcionáře na valných hromadách nadbytečně zatěžovat.

7.1.6 Práva kvalifikovaných akcionářů

V návaznosti na již dříve rozpoznané principy práva akciových společností a ve snaze o dosažení spravedlivějšího rozložení sil uvnitř akciové společnosti klade i zákon o obchodních korporacích důraz na zajištění dostatečné ochrany menšinových akcionářů, jimž prostřednictvím specifických procedurálních práv poskytuje možnost aktivně se účastnit a ovlivňovat chod společnosti, stejně jako eliminovat případné důsledky nečinnosti či nekalého jednání představenstva. Úprava práv akcionářské minority je v rámci tohoto zákona nerozlučně spjata s pojmem „kvalifikovaný akcionář“, který ve své podstatě představuje vymezení určitého minimálního objemu akcií, či ještě přesněji jim odpovídající jmenovité či účetní hodnoty, opravňující jejich vlastníky k využití procedurálních oprávnění vymezených tímto zákonem. Rejstřík takových práv čítá zejména právo na svolání valné hromady, právo na zařazení bodu jednání na valnou hromadu či právo na přezkum jednání představenstva dozorčí radou. Prostřednictvím institutu kvalifikovaných akcionářů a výkonu jim přiznaných práv tak dochází k praktickému uplatnění dvou klíčových zásad práva obchodních společností, konkrétně zásady na ochranu menšinových společníků a zásady ochrany

společníků před zneužitím funkce orgánů společnosti.

Za kvalifikované akcionáře ZOK nově považuje akcionáře, kteří vlastní alespoň 3% akcií společnosti se základním kapitálem vyšším než 100 mil. Kč, alespoň 5% akcií společnosti se základním kapitálem nižším nebo rovným 100 mil. Kč a alespoň 1% akcií společnosti se základním kapitálem vyšším nebo rovným 500 mil. Kč.

Těmto kvalifikovaným akcionářům ZOK obdobně, jako tak činil obchodní zákoník, přiznává zvláštní práva, která oproti obchodnímu zákoníku doznala pouze drobných změn. Jedná se o následující oprávnění kvalifikovaných akcionářů:

i. právo požádat představenstvo, aby svolalo k projednání akcionářem navržených záležitostí valnou hromadu, přičemž pokud představenstvo požadovanou valnou hromadu nesvolá, může se kvalifikovaný akcionář obrátit na soud a požádat jej o zmocnění ke svolání valné hromady;

ii. právo požádat představenstvo, aby zařadilo určitou záležitost na pořad jednání valné hromady;

iii. právo požádat dozorčí radu, aby přezkoumala výkon působnosti představenstva v záležitostech uvedených v žádosti. Dozorčí rada je nově povinna písemně informovat kvalifikovaného akcionáře o výsledcích provedeného přezkumu nejpozději do 2 měsíců od obdržení žádosti;

iv. právo domáhat se za společnost náhrady újmy proti členům představenstva nebo dozorčí rady, resp. splnění jejich případné povinnosti plynoucí z dohody o vypořádání způsobené újmy, a právo domáhat se za společnost splacení emisního kursu proti akcionáři. Novinkou v tomto případě je, že akcionářskou žalobu lze nově podat také proti vlivné osobě, pokud tato vlivná osoba způsobí svým vlivem společnosti újmu; a

v. právo navrhnout soudu, aby jmenoval znalce pro účely přezkumu zprávy o vztazích, pokud se kvalifikovaný akcionář domnívá, že nebyla vypracována řádně. Soud je nově na základě návrhu kvalifikovaného akcionáře povinen jmenovat znalce do 15 dnů ode dne doručení návrhu, jinak platí, že navrženého znalce schválil.⁶⁵

⁶⁵ ELIÁŠOVÁ, Petra. *K NĚKTERÝM NOVINKÁM V PRÁVECH AKCIONÁŘŮ PODLE ZÁKONA O OBCHODNÍCH KORPORACÍCH – ČÁST II.*[online] .epravo.cz, 5. června 2014 [cit. 25. února 2015]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/k-nekterym-novinkam-v-pravech-akcionaru-podle-zakona-o-obchodnich-korporacich-cast-i-94373.html>>.

Shrnutí hlavních rozdílů dřívější a současné právní úpravy:

Explicitní zákaz zúžení práv kvalifikovaných akcionářů prostřednictvím stanov společnosti.

Zkrácení lhůty pro zveřejnění doplnění pořadu valné hromady z podnětu kvalifikovaných akcionářů z 10 na 5 dnů.

Určení přesné lhůty, ve které je dozorčí rada společnosti povinna kvalifikovanému akcionáři písemně sdělit výsledky jí provedeného přezkumu (2 měsíce).

Podrobná úprava akcionářské žaloby s důrazem na určení procesního režimu s ní spojeného.

Rozšíření subjektů, vůči kterým může být akcionářská žaloba kvalifikovanými akcionáři uplatněna (např. procesní nástupnictví a odpovědnost vlivné osoby).

Uplatnění akcionářské žaloby vůči konkrétnímu subjektu není vázáno na existenci rozhodného postavení subjektu v okamžiku jejího podání, ale na reálný podíl/účasť daného subjektu na újmě způsobené společnosti.

Úprava práv a ochrany akcionářské minority v rámci akciových společností doznala prostřednictvím zákona o obchodních korporacích podrobnějšího vymezení, které se věnuje jak hmotněprávním, tak procesněprávním aspektům. Toto podrobnější zpracování dané problematiky poskytuje ucelenější obraz o možnostech akcionářské minority a současně jí tak reálně poskytuje funkčnější prostředky ochrany, jejichž uplatnění je navíc důsledně vázáno na pevně stanovené lhůty.

Zákon o obchodních korporacích pro označení akcionářské minority s dostatečným podílem na základním kapitálu nově užívá termín „kvalifikovaný akcionář“, jehož zavedení činí právní úpravu přehlednější, neboť je hned na první pohled zřejmé, jaká práva náleží obecně všem akcionářům nebo pouze kvalifikovaným akcionářům. V reakci na vývoj a velikost akciových společností působících v současné chvíli na českém trhu zákonodárce vymezuje hranici dostatečné minority, resp. kvalifikovaného akcionáře, ve vztahu ke společností, jejichž základní kapitál dosahuje výše alespoň 500 000 000 Kč, když stanoví, že postavení kvalifikovaného akcionáře dosahuje ten akcionář/akcionáři, který má akcie, jejichž souhrnná jmenovitá hodnota nebo počet kusů dosáhne alespoň 1% základního kapitálu.

Zákonná hranice v podobě minimálně požadovaného podílu na základním kapitálu určujícího kvalifikovaného akcionáře oprávněného k uplatnění zákonem určených práv, stejně jako samotný katalog specifických práv, představuje určité zákonné minimum, které nemůže být ve vztahu k akcionářům akciových společností prostřednictvím jejich stanov jakkoliv zúženo. To jinými slovy znamená, že jsou společníci sice oprávněni snížit hranici zákonem požadovaného podílu na základním kapitálu společnosti a tím práva kvalifikovaných akcionářům přiznat širšímu spektru akcionářů, popř. kvalifikovaným akcionářům přiznat další práva jdoucí nad rámec práv vymezených v materii zákona o obchodních korporacích, na druhou stranu však nikdy nemohou nastavit přísnější podmínky či jakkoliv zúžit rozsah či obsah práv přiznaných kvalifikovaným akcionářům na základě zákona. V tomto ohledu pak lze právní úpravu práv kvalifikovaných akcionářů označit za jednostranně kogentní.

Jedním z charakteristických rysů nové právní úpravy je snaha o jednoznačnější vymezení podmínek uplatnění práv kvalifikovaných akcionářů s důrazem na vymezení jejich procesněprávních aspektů. V tomto ohledu zákonodárce v materii zákona o obchodních korporacích např. výslovně zdůrazňuje, že v případě uplatnění akcionářské žaloby představuje příslušný kvalifikovaný akcionář zákonného zástupce společnosti nejen v samotném soudním řízení, ale v rámci následného výkonu rozhodnutí, nebo výslovně proklamuje procesní nástupnictví v případě, že akcionář, který žalobu podal (nebo se v rámci svého podílu na takovém podání žaloby alespoň podílel), přestane být později akcionářem společnosti.

Vítanou novinkou právní úpravy je dále rozšíření okruhu subjektů, vůči nimž mohou kvalifikovaní akcionáři akcionářskou žalobu uplatnit. Díky tomuto zákonnému rozšíření obzorů je napříště možné prostřednictvím akcionářské žaloby postihnout buď za společnost reálně rozhodující osobu v podobě tzv. vlivné osoby (§ 71 ZOK), nebo postihnout osoby, které u samotného vzniku či důvodu újmy stály, ale v okamžiku podání žaloby se společností již jinak projednány nejsou. Zákonodárce se tak v tomto ohledu správně zaměřuje na žádoucí postih skutečných viníků a sanaci způsobených škod z jejich prostředků.

Institut akcionářské žaloby, spolu s právní úpravou s ní související, tedy snad skutečně bude v souladu se zřejmým úmyslem zákonodárce sloužit jako cenný nástroj v rukou akcionářů, jež přinutí orgány společnosti jednat bez zbytečných průtahů a současně dá akcionářům možnost pohotově reagovat na jejich případnou pokračující nečinnost.⁶⁶

⁶⁶ HEJDA, Jan. *Akciová společnost: zásadní změny podle nového zákona o obchodních korporacích, shrnutí*

7.1.7 Nucený přechod účastnických cenných papírů

Právní úprava zákona o obchodních korporacích kontinuálně zachovává institut nuceného přechodu účastnických cenných papírů, tzv. squeeze-outu, který poskytuje akcionáři s dostatečnou účastí ve společnosti možnost požádat představenstvo o svolání valné hromady k projednání návrhu na přechod všech ostatních účastnických cenných papírů na jeho osobu a získat tím postavení jediného akcionáře v dané akciové společnosti (§ 11 odst. 2 ZOK). Bez ohledu na skutečnost, že soudobá právní úprava podstatnou měrou přebírá principy rozpoznané již v úpravě obchodního zákoníku, jsou zde určité změny.

Shrnutí hlavních rozdílů dřívější a současné právní úpravy:

Výši přiměřeného protiplnění napříště určuje valná hromada, nikoliv hlavní akcionář.

Přenesením rozhodovací působnosti na valnou hromadu reaguje nová úprava na námítky proti řešení obsažené v ObchZ, který svěřoval určení výše protiplnění hlavnímu akcionáři (§ 183m odst. 1), je však otázka, zda jsou tím zcela odstraněny pochybnosti o objektivitě takového postupu pro určení výše protiplnění, neboť je zřejmé, že hlavní akcionář disponuje dostatečným počtem hlasů na valné hromadě a bude současně určovat, který znalec vypracuje posudek dokládající přiměřenost protiplnění. Souhlasím s názorem Ústavního soudu (Pl ÚS 56/05), že výběr znalce samotným hlavním akcionářem je problém, u něhož je třeba uvažovat o jiném postupu, i z důvodu, že úkolem právní úpravy je eliminovat možnost vzniku soudních sporů. Zákonodárce by zde měl uvažovat o tom, aby znalec pro případy posouzení přiměřenosti protiplnění jmenoval vždy soud, což by možná sice bylo nákladnější, zato spravedlivější.

Pověřenou osobou k výplatě protiplnění může být nově i zahraniční osoba podle § 378 odst. 1 písm. c) ZOK, na druhou stranu zákon o obchodních korporacích již jako pověřenou osobu neuvádí spořitelni a úvěrní družstvo.

Upřesnění právní úpravy, např. z pohledu určení přesného okamžiku, ke kterému je pověřená osoba povinna zbývajících peněžních prostředky spolu s úrokem vrátit hlavnímu akcionáři či zdůraznění výhradního vlastnictví hlavního akcionáře k prostředkům určeným

hlavních rozdílů dřívější a současné právní úpravy, nejdůležitější dopady nové právní úpravy. 1. vyd. Olomouc: Anag, 2014, 439 s, s. 268 Právo (Anag). ISBN 978-807-2638-918.

k výplatě protiplnění, které se tak nikdy nestávají a ani nemohou stát součástí majetkové podstaty pověřené osoby.

Domněnka přiměřenosti protiplnění uplatněná v souvislosti s uskutečněním povinné/dobrovolné nabídky převzetí podle zákona č. 104/2008 Sb. a podle § 393 ZOK se vyvozuje z protiplnění, za které hlavní akcionář nabyl veškeré akcie v rámci nabídky převzetí, nikoliv pouze jejich limitovanou část ve výši 90 %, jako tomu bylo za účinnosti obchodního zákoníku (§ 183n odst. 3 ObchZ).

Zavedení pojmu „právo na dorovnání“ vztahujícího se k případům nedostatečné výše přiměřeného protiplnění a její následné kompenzace ve vztahu k veškerým akcionářům společnosti.

Úpravě kompenzace nedostatečného/nepřiměřeného protiplnění, resp. úpravě práva na dorovnání, je věnován širší prostor, díky kterému dochází k eliminaci nejasností a mezer dřívější právní úpravy a určení podrobných podmínek jak pro soudní, tak mimosoudní dorovnání.

Informovanost akcionářů o možnosti uplatnit právo na dorovnání je zajištěna jak prostřednictvím ohlašovací povinnosti na straně hlavního akcionáře, tak na straně soudu. Na splnění notifikační povinnosti soudu přitom napříště závisí počátek běhu promlčecí doby na uplatnění práva na dorovnání podle § 390 odst.7 ZOK.

Prodloužení lhůty pro svolání valné hromady na žádost hlavního akcionáře z 15 na 30 dnů.

Založení povinnosti akciové společnosti vydat vlastníkům účastnických cenných papírů na jejich žádost zdarma kopie listin souvisejících s nuceným přechodem, blíže specifikované v § 379 ZOK.

Odepření práva na úrok ve vztahu k osobám, které jsou v prodlení s předáním účastnických cenných papírů společnosti.

Shrnutí hlavních rozdílů dřívější a současné právní úpravy:

Nucený přechod účastnických cenných papírů je samozřejmě z velké části založen na právní úpravě vymezené již v obchodním zákoníku, tuto úpravu však současně dále doplňuje o nové instituty a vysvětlení, které činí tuto oblast snadněji uchopitelnou a současně i lépe upotřebitelnou v právní praxi.

Za podstatnou změnu zavedenou prostřednictvím zákona o obchodních korporacích

považují autoři publikace zejména princip nestranného třetího při určení výše přiměřeného protiplnění náležejícího minoritním akcionářům, jejichž účastnické cenné papíry přecházejí na hlavního akcionáře. S účinností od 1. ledna 2014 totiž výši přiměřeného protiplnění již neurčuje sám hlavní akcionář, ale valná hromada, která má při svém rozhodování k dispozici návrh protiplnění a jemu odpovídající odůvodnění od hlavního akcionáře

Důraz na ochranu minoritních akcionářů a jejich zájmů je přitom v rámci zákona o obchodních korporacích znatelný i z jeho dalších ustanovení, skrze které zákonodárce např. zakládá právo dotčených akcionářů obdržet od společnosti bezplatně a bez zbytečného odkladu informace o hlavním akcionáři a podklady, na jejichž základě byla stanovena výše přiměřeného protiplnění.

Z výčtu novátorských prostředků na ochranu menšinových akcionářů v této souvislosti samozřejmě nemůže být opomenuto tzv. „právo na dorovnání“, resp. právo dotčených akcionářů domáhat se na hlavním akcionáři dorovnání, neodpovídá-li poskytnuté protiplnění hodnotě účastnických cenných papírů ke dni jejich přechodu. Uplatnění tohoto práva je však časově omezeno, neboť akcionáři jsou oprávněni jej uplatnit pouze v prekluzivní lhůtě 3 měsíců ode dne zveřejnění zápisu usnesení valné hromady podle § 384 ZOK v obchodním rejstříku. Důvodem této lhůty je na jedné straně ochrana hlavního akcionáře, který má po uplynutí dané lhůty jistotu, že žádný obdobný nárok proti jeho osobě již nebude a ani nemůže být vznesen, a na druhé straně představuje určení jasného stimulu k aktivnímu jednání jednotlivých akcionářů.

Pokud soud nárok na dorovnání, pro nepřiměřenost protiplnění, skutečně uzná, je hlavní akcionář povinen složit do soudní úschovy částku ve výši dorovnání určeného pro všechny akcionáře, kteří byli nuceným přechodem dotčeni. Tato konverzace peněžních prostředků představuje záruku, že je k výplatě dorovnání ve vztahu ke všem akcionářům k dispozici dostatečný objem prostředků, a tito se tak na něj mohou bez jakýchkoliv obav ze zbytečných a zdlouhavých postupů bez dalšího přihlásit. Zákonodárce přitom dbá na ochranu zájmů slabších akcionářů i tím, že obtíží informační povinností o reálné existenci práva na dorovnání jak samotnou společnost, tak i soud, který relevantní rozhodnutí přijal.

Soudní cesta však není jediným možným prostředkem k dosažení přiměřeného dorovnání, zákon o obchodních korporacích totiž po celou dobu zachovává právo, podle kterého se hlavní akcionář a akcionářská minorita nebo i jednotlivý akcionář mohou vzájemně dohodnout i mimosoudně. V tomto ohledu je přitom nezbytné mít na paměti, že bude-li některému z dotčených akcionářů poskytnuto určité dorovnání, vzniká automatický nárok na dorovnání ve stejné, resp. poměrně odpovídající výši, i všem ostatním akcionářům, a proto

opět dojde k uplatnění soudní úschovy pro složení odpovídajícího obnosu prostředků.

Na závěr ještě poukážme na jasné oddělení osob pověřených k výplatě protiplnění a prostředků určených k tomuto účelu. Osoby oprávněné k výplatě protiplnění se totiž nikdy nestávají vlastníky prostředků poskytnutých hlavním akcionářem, a proto jsou současně ze zákona povinny vyplatit hlavnímu akcionáři veškeré zbývající prostředky, o něž se nikdo z oprávněných v prekluzivní lhůtě nepřihlásil, a to včetně dosaženého úroku.⁶⁷

7.1.8 Právo odkupu

Vzhledem k tomu, že § 375 ZOK zakládá právo, nikoliv povinnost, osoby dosahující postavení tzv. hlavního akcionáře, nemusí být zde upravený postup nuceného přechodu ostatních účastnických cenných papírů na tuto osobu vždy vyvolán z její strany. Uplatnění tohoto institutu vytěsnění menšinových akcionářů tak např. na rozdíl od povinné nabídky převzetí podle § 35 zákona č. 104/2008 Sb. není povinné a jeho uplatnění záleží pouze na osobě samotného (hlavního) akcionáře.

Shrnutí hlavních rozdílů dřívější a současné právní úpravy:

Zavedení práva odkupu minoritních akcionářů.

Právní úprava § 395 ZOK obsahuje další možný scénář pro případ, kdy některý z akcionářů splní kritéria § 375 ZOK a zaujme tak postavení „hlavního akcionáře“ s rozhodujícím vlivem na chod a směřování konkrétní akciové společnosti. Ustanovení § 395 ZOK však tentokrát nepamatuje na práva a možnosti hlavního akcionáře, ale naopak na práva a možnosti minoritních akcionářů stojících ve stínu hlavního akcionáře nemajících prakticky žádnou možnost se v řízení společnosti jakkoliv prosadit. Právo odkupu, jakožto nový institut korporátního práva, vkládá do rukou akcionářské minority možnost projevit nezájem na další účasti ve společnosti formou požadavku, aby hlavní akcionář jejich účastnické papíry za výše uvedených podmínek odkoupil. Impulzem pro vyvolání přeměny akciové společnosti s více společníky na společnost unipersonální tak napříště již nemusí být pouze jednání hlavního akcionáře, ale i jednání minoritních akcionářů.

Pro úplnost tohoto výkladu pak závěrem autoři podotýkají, že obdobně jako u

⁶⁷ HEJDA, Jan. *Akciová společnost: zásadní změny podle nového zákona o obchodních korporacích, shrnutí hlavních rozdílů dřívější a současné právní úpravy, nejdůležitější dopady nové právní úpravy*. 1. vyd. Olomouc: Anag, 2014, 439 s., s. 306 Právo (Anag). ISBN 978-807-2638-918.

hlavního akcionáře podle § 375 ZOK, tak i v případě minoritních akcionářů, resp. uplatnění práva odkupu, se nejedná, jak už napovídá samotné označení „právo odkupu“, o povinnost požadovat zcizení akcií zanedbatelné akcionářské minority, ale o právo, které minoritním akcionářům dává cennou možnost uvážit jejich reálnou pozici ve společnosti, v případě nespokojenosti z toho vyvodit patřičné důsledky a z akciové společnosti se z vlastního rozhodnutí vyvázat, a to za spravedlivou a přiměřenou cenu, která bude stanovena podle zákonných limitů.⁶⁸

⁶⁸ HEJDA, Jan. *Akciová společnost: zásadní změny podle nového zákona o obchodních korporacích, shrnutí hlavních rozdílů dřívější a současné právní úpravy, nejdůležitější dopady nové právní úpravy*. 1. vyd. Olomouc: Anag, 2014, 439 s, s. 309. Právo (Anag). ISBN 978-807-2638-918.

8 Neplatnost usnesení valné hromady

8.1 Dovolání se neplatnosti usnesení valné hromady

Valná hromada rozhoduje o otázkách, které jsou jí svěřeny do působnosti usnesením. V minulosti byly spory o tom, jakou povahu takové usnesení má. V rozhodovací praxi soudů i převážné části odborných publikací převážil názor, že usnesení valné hromady není právním jednáním.

Například Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí ze dne 17. prosince 1997, sp. zn. I Odon 88/97, dovodil, že: „...Usnesení valné hromady...nemůže být ani právním úkonem akcionářů, neboť usnesení nepřijímají akcionáři jako fyzické či právnické osoby, ale přijímá je valná hromada, tedy orgán společnosti...“ K obdobnému závěru dochází i I. Štenglová: „Hlasování společníků na valné hromadě není podle našeho názoru právním úkonem...“ (Štenglová, 2010). S ohledem na tuto skutečnost se tak není možné domáhat vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady tzv. určovací žalobou podle § 80 OSŘ. Možnost domoci se neplatnosti usnesení valné hromady podle § 428 ZOK je možností speciální, která má svá specifická pravidla týkající se osoby jak aktivně legitimované k podání návrhu, tak důvodů napadení usnesení, stejně jako lhůt, ve kterých je nezbytné právo dovolat se neplatnosti uplatnit.

Na rozdíl od obecné právní úpravy v občanském zákoníku, stanovuje ZOK přesný výčet osob, které jsou oprávněné dovolávat se vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady u soudu. Jsou jimi vlastníci (tj. akcionáři a společníci), statutární orgány resp. jejich členové (tj. jednatele, členové představenstva, statutární ředitel), členové dozorčí rady resp. v monistické akciové společnosti členové správní rady a likvidátor. Nikdo jiný toto právo nemá. Změnou oproti předchozí právní úpravě je, že aktivně legitimován již není insolvenční správce.⁶⁹

Aktivní věcnou legitimaci k podání návrhu na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady společnosti má každý společník, člen představenstva, dozorčí rady nebo likvidátor. Důvodem, pro který se uvedené osoby mohou domáhat neplatnosti usnesení valné hromady, je jeho rozpor s právními předpisy nebo stanovami. Dalším důvodem neplatnosti usnesení valné hromady je podle nové právní úpravy i jeho rozpor s dobrými mravy, který byl

⁶⁹ NIKOLOVA, Dagmara. *NEPLATNOST USNESENÍ VALNÉ HROMADY PO REKODIFIKACI*. [online]. epravo.cz, 27. ledna 2015 [cit. 25. února 2015]. Dostupné na <http://www.epravo.cz/top/clanky/neplatnost-usneseni-valne-hromady-po-rekodifikaci-96341.html>.

v minulosti jako důvod neplatnosti rozhodnutí valné hromady pouze dovozován.⁷⁰ Na usnesení valné hromady, které se přičítá dobrým mravům se hledí jako by nebylo přijato, nicméně i v tomto případě je nezbytné se neplatnosti dovolat u soudu ve stanovené lhůtě a způsobem níže uvedeným.

Ohledně neplatnosti usnesení valné hromady pro jeho rozpor s právními předpisy nebo stanovami odkazuje zákon o obchodních korporacích na obecnou úpravu dovolání se neplatnosti členské schůze spolku, kterou pouze doplňuje speciálními ustanoveními. Neplatnosti usnesení valné hromady se může oprávněná osoba dovolat u soudu. Právo dovolat se neplatnosti usnesení obecně zaniká do 3 měsíců ode dne, kdy se navrhovatel o rozhodnutí dozvěděl nebo mohl dozvědět, nejpozději však do 1 roku od přijetí rozhodnutí. Bylo-li rozhodnuto mimo valnou hromadu (per rollam podle § 418 a násl. ZOK), právo podat návrh zanikne uplynutím 3 měsíců ode dne, kdy se navrhovatel dozvěděl nebo mohl dozvědět o přijetí rozhodnutí tak, že o něm byl vyrozuměn osobou oprávněnou svolat valnou hromadu v souladu s § 420 ZOK, nejdéle však uplynutím 1 roku od přijetí tohoto rozhodnutí. Totéž platí, rozhodl-li v působnosti valné hromady jediný akcionář.

Soud neplatnost usnesení nevysloví, došlo-li k porušení zákona nebo stanov společnosti, aniž to mělo závažné právní následky, a je-li to v zájmu společnosti hodným právní ochrany neplatnost rozhodnutí nevyslovit. Soud neplatnost rozhodnutí valné hromady nevysloví ani tehdy, bylo-li by tím podstatně zasaženo do práva třetí osoby nabytého v dobré víře. V tomto směru byly § 260 NOZ přežaty pouze některé z důvodů z dřívějšího § 131 odst. 3 ObhZ, a to ještě v modifikované podobě.

Zákonná lhůta pro dovolání se neplatnosti usnesení valné hromady u soudu je lhůtou prekluzivní, jejím uplynutím tedy právo dovolat se neplatnosti usnesení valné hromady zaniká a platnost usnesení již může být přezkoumávána pouze v rámci zápisu skutečností z usnesení vyplývajících do obchodního rejstříku.⁷¹ To platí jak pro tříměsíční subjektivní lhůtu běžící od

⁷⁰ Například usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 9. prosince 1998, sp. zn. 7 Cmo 253/98: „Usnesení valné hromady společnosti s ručením omezeným je v rozporu s dobrými mravy tehdy, jestliže většinový společník proti vůli menšinového společníka rozhodne vahou svých hlasů tak, že menšinového společníka zbaví určitých práv, které mu byly garantovány společenskou smlouvou, a naopak sám na úkor menšinového společníka získá větší práva.“

⁷¹ Srov. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. ledna 1999, sp. zn. 1 Odon 101/97: „Po marném uplynutí lhůty podle § 131 odst. 1 ObchZ nelze přezkoumávat platnost usnesení valné hromady jinak, než v řízení o povolení zápisu skutečnosti, která vyplynula z usnesení valné hromady, do obchodního rejstříku (§ 120 odst. 2 OSŘ). Jakmile však již byla taková skutečnost do obchodního rejstříku pravomocně zapsána, nelze postupovat podle § 200a odst. 2 OSŘ a provedený zápis přezkoumávat jinak, než na základě rozhodnutí o žalobě podle § 131 a §183 ObchZ.“

okamžiku, kdy se osoba dovolávající se neplatnosti o usnesení dozvěděla, tak pro jednoletou objektivní lhůtu běžící ode dne přijetí usnesení. Lhůta jednoho roku je přitom lhůtou nejzazší, tedy i v případě, že by tříměsíční subjektivní lhůta ještě neuplynula, právo dovolat se neplatnosti usnesení zanikne nejpozději uplynutím této jednoleté lhůty.

Obdobně jako neplatnosti rozhodnutí valné hromady se může každý společník, člen představenstva, dozorčí rady nebo likvidátor domáhat neplatnosti rozhodnutí i u jiných orgánů společnosti než valné hromady, ovšem pouze za předpokladu, že takové rozhodnutí bylo činěno v působnosti valné hromady.

Porušila-li společnost při svolání valné hromady nebo v jejím průběhu právo společníka závažným způsobem, má akcionář právo na přiměřené zadostiučinění. Soud právo na přiměřené zadostiučinění akcionáři nepřizná, namítne-li společnost, že toto právo nebylo uplatněno:

- V době stanovené pro podání návrhu na vyslovení neplatnosti rozhodnutí, nebo
- do 3 měsíců ode dne právní moci rozhodnutí o zamítnutí návrhu, byl-li tento návrh zamítnut podle § 429 odst. 2 ZOK.

8.1.1 Právo domáhat se neplatnosti usnesení valné hromady

S právem účastnit se valné hromady společnosti a hlasovat na ní se pojí rovněž právo akcionáře domáhat se neplatnosti usnesení valné hromady, která byla přijata v rozporu s právními předpisy, interními předpisy společnosti či dobrými mravy. ZOK v této souvislosti nově zavádí určité omezení tohoto práva akcionáře, neboť stanoví, že neplatnosti usnesení valné hromady se akcionář může dovolávat pouze v případě, že byl proti danému usnesení valné hromady podán protest. Je přitom nerozhodné, zda byl protest podán akcionářem, který se neplatnosti usnesení valné hromady domáhá, či kterýmkoliv jiným akcionářem.

Obsah protestu akcionáře tvoří součást zápisu z valné hromady, pouze pokud o to protestující akcionář požádá. Pokud si akcionář nenechá do zápisu z valné hromady protest zapsat, pak se nemůže z důvodu, který měl jinak protestovat, dovolávat neplatnosti usnesení valné hromady. To neplatí pouze v případě, že protest nebyl zapsán chybou zapisovatele, případně nebylo možné důvody pro protest (neplatnost usnesení valné hromady) přímo na valné hromadě zjistit, neboť se objevily až později. V případě pochybností o tom, zda byl protest podán či nikoliv, zavádí ZOK vyvratitelnou právní domněnku, že protest podán byl. I přes absenci protestu se může akcionář domáhat neplatnosti valné hromady v případě, že na

valné hromadě nebyl přítomen.

Z důvodové zprávy k ZOK vyplývá, že usnesení valné hromady lze napadnout pouze z důvodu, pro který byl vznesen protest. Aby bylo zachováno právo akcionáře domáhat se neplatnosti valné hromady, musí být protest akcionáře odůvodněn. Odůvodnění protestu je přítom pro následnou žalobu na neplatnost usnesení valné hromady stěžejní, neboť důvod neplatnosti valné hromady se musí shodovat s odůvodněním protestu. Výjimku představuje pouze případ, kdy důvod protestu, resp. neplatnosti usnesení valné hromadě, nebylo možné na valné hromadě zjistit. Na akcionáře jsou tak nově kladeny relativně vysoké nároky, neboť musí být schopni důvod neplatnosti usnesení valné hromady formulovat již na valné hromadě. Tato úprava tak může vést v budoucnu k tomu, že se menšinový akcionáři úmyslně valné hromady účastnit nebudou, aby následně nebyli ve svém právu napadat platnost usnesení valné hromady jakkoliv omezeni, nebo budou podávat rozsáhlé protesty ze všech v úvahu přicházejících důvodů, aby si právo napadat platnost usnesení valné hromady v maximální možné míře zachovali.⁷²

Shrnutí hlavních rozdílů dřívější a současné právní úpravy:

Zákon nově výslovně stanoví, že důvodem neplatnosti rozhodnutí valné hromady může být rozpor rozhodnutí s dobrými mravy.

S ohledem na nově zavedenou možnost přijímat rozhodnutí i mimo valnou hromadu, zákon nyní stanoví podmínky i pro vyslovení neplatnosti tohoto rozhodnutí.⁷³

Co se týče pravidel obsažených ve stávající právní úpravě, ty jsou v mnohém založené na obdobných principech jako dřívější úprava obchodního zákoníku. Nicméně, I přes společný základ této úpravy je možné nalézt několik nuancí uvedených výše. Na rozdíl od obchodního zákoníku, ZOK neupravuje problematiku neplatnosti usnesení valné hromady komplexně.⁷⁴ Zákon pouze vymezuje aktivně legitimované osoby s tím, že ve zbytku se odkazuje na obecnou úpravu občanského zákoníku.

⁷² ELIÁŠOVÁ, Petra. *K NĚKTERÝM NOVINKÁM V PRÁVECH AKCIONÁŘŮ PODLE ZÁKONA O OBCHODNÍCH KORPORACÍCH – ČÁST II.* [online]. epravo.cz, 5. června 2014 [cit. 25. února 2015]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/k-nekterym-novinkam-v-pravech-akcionaru-podle-zakona-o-obchodnich-korporacich-cast-i-94373.html>>.

⁷³ HEJDA, Jan. *Akciová společnost: zásadní změny podle nového zákona o obchodních korporacích, shrnutí hlavních rozdílů dřívější a současné právní úpravy, nejdůležitější dopady nové právní úpravy.* 1. vyd. Olomouc: Anag, 2014, s.378 Právo (Anag). ISBN 978-807-2638-918.

⁷⁴ ČÁP, Zdeněk a Jan HEJDA. *Zákon o obchodních korporacích: výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy.* Praha: Linde Praha, 2013, s. 484

Pro úplnost dodávám, že podle přechodných ustanovení se nová právní úprava použije na valné hromady konané po 1. lednu 2014, pokud byly po tomto datu také svolány. To se týká též neplatnosti jejich usnesení. Jestliže příslušný orgán svolal valnou hromadu ještě v závěru roku 2014 (takové případy se v praxi vyskytly), potom i když se konaly již za účinnosti nového ZOK, jejich průběh, působnost i neplatnost přijatých usnesení se posoudí ještě podle obchodního zákoníku (§ 779 odst. 2 ZOK).⁷⁵

Závěrem lze shrnout, že celá řada okolností předcházejících konání valné hromady by mohla být později důvodem pro neplatnost jejího usnesení. Vzhledem k tomu lze kapitálovým společnostem doporučit obezřetnost a dostatečnou znalost právní problematiky v této oblasti.

9 Rozhodování per rollam

Zcela nově byla zákonem o obchodních korporacích zavedena možnost **přijímání rozhodnutí mimo valnou hromadu** i pro akciovou společnost (dříve to bylo umožněno pouze u společnosti s ručením omezeným).

Tato možnost není neznámá ani jiným evropským právním řádům, byť některé k ní přistupují, stejně jako česká právní úprava u společnosti s ručením omezeným, jako k automatické možnosti (na rozdíl např. od Švýcarska, které připouští tuto možnost společenskou smlouvou ⁷⁶), kterou lze vyloučit zakladatelským právním jednáním. U akciové společnosti byl zvolen model odlišný, kdy je rozhodování mimo valnou hromadu možné použít jen připouští-li to stanovy společnosti. Rozhodování mimo valnou hromadu (per rollam) se v praxi společností s ručením omezeným stalo často využívaným a oblíbeným prostředkem. Nová právní úprava tohoto institutu pro akciové společnosti proto do značné míry převzala úpravu obsaženou v obchodním zákoníku pro společnosti s ručením omezeným s tím, že došlo k upřesnění a precizování některých dílčích otázek. Osoba, která je oprávněna svolat valnou hromadu (v akciové společnosti zpravidla představenstvo, nicméně touto osobou může být i dozorčí rada či kvalifikovaný akcionář k tomu zmocněný soudem), zašle všem akcionářům návrh rozhodnutí, o kterém má být hlasováno. Není-li akcionáři návrh

⁷⁵ Neplatnost usnesení valné hromady. *Právní rádce*, 2014, roč. 22, č.7

⁷⁶ Z důvodové zprávy k ZOK

zaslán, jedná se o podstatné porušení jeho práv.⁷⁷ Návrh rozhodnutí musí mimo další náležitosti obsahovat i lhůtu pro doručení vyjádření akcionáře k návrhu osobě iniciující rozhodování. Tato lhůta by měla být určena stanovami. Pokud ji neurčí stanovy, je lhůta subsidiárně stanovena zákonem o obchodních korporacích na 15 dnů. Pro začátek běhu této lhůty je rozhodné doručení návrhu akcionáři, z čehož je zřejmé, že ve většině případů bude lhůta pro doručení vyjádření končit jednotlivým akcionářům rozdílně. K návrhu musí být přiloženy podklady potřebné pro přijetí návrhu v rozsahu, který je nezbytný pro informované rozhodnutí akcionáře o určité otázce.

Je otázkou zda se i na rozhodování per rollam použije úprava o rozhodném dni k účasti na valné hromadě obsažená v § 405. Lasák se spíše přiklání k názoru, že extenzivním výkladem nelze dovozovat použitelnost o rozhodném dni pro účast na valné hromadě (narozdíl od Šuka (ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 1. Vyd), protože rozhodování per rollam nemá povahu rozhodování valné hromady. Jde o zvláštní způsob rozhodování akcionářů, kde se nerozlišuje mezi „účastníci se a neúčastníci se“ akcionáři. Rozhodování per rollam se účastní všichni akcionáři společnosti, proto se také návrh rozhodnutí rozesílá všem akcionářům a rozhodná většina se počítá vždy z celkového počtu hlasů všech akcionářů.⁷⁸

Je vhodné mít na zřeteli, že koná-li se valná hromada, může akcionář požadovat k určité otázce od představenstva další vysvětlení a na základě toho se rozhodnout, jakým způsobem hlasovat. V případě hlasování per rollam tato možnost není, resp. je velmi omezena. Návrh rozhodnutí a podklady k němu přiložené by tomu tedy měly odpovídat. Stanovy mohou určit další údaje, které se v návrhu uvedou. Subsidiární stanovení lhůty pro doručení vyjádření návrhu a určení počátku jejího běhu je v právní úpravě obsaženo nově. V ostatním v podstatě přebírá dřívější právní úpravu rozhodování mimo valnou hromadu společnosti s ručením omezeným.

Pokud má být podle zákona rozhodnutí valné hromady osvědčeno veřejnou listinou, musí mít písemné vyjádření akcionáře tutéž formu, v níž se uvede i obsah návrhu rozhodnutí valné hromady, kterého se vyjádření týká. Právní úprava rozhodnutí per rollam akciové

⁷⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. srpna 2013, sp. zn. 29 Cdo 3844/2011: „Není-li společníkovi ve společnosti s ručením omezeným doručen návrh rozhodnutí v rozporu s požadavkem § 130 odst. 1 ObchZ, jde o podstatné porušení práv dotčeného společníka.“

⁷⁸ LASÁK, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 2 sv. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-537-5.

společnosti zde vyžaduje přísnější, než ke které se nově přiklonila právní úprava rozhodnutí per rollam společnosti s ručením omezeným (dříve byl rovněž vyžadován notářský zápis, nově postačí pouze ověřený podpis na vyjádření k návrhu).

Vyjádření akcionář doručí osobě oprávněné ke svolání valné hromady. Pro případ, že akcionář ve lhůtě určené stanovami, jinak ve lhůtě 15 dnů ode dne doručení návrhu na rozhodnutí per rollam, nedoručí osobě oprávněné ke svolání valné hromady svůj souhlas s návrhem usnesení, stanoví zákon nevyvratitelnou právní domněnku, že s návrhem nesouhlasí. Ve prospěch rozhodnutí se tedy započítávají pouze vyjádření splňující předepsanou formu a veškeré zákonem a stanovami vyžadované náležitosti hlasující pro přijetí rozhodnutí doručené ve stanovené lhůtě osobě oprávněné ke svolání valné hromady. Veškeré ostatní hlasy se považují za hlasy proti přijetí rozhodnutí.

Většina potřebná pro přijetí rozhodnutí se pak počítá z celkového počtu hlasů všech akcionářů bez ohledu na to, kolik akcionářů se ve stanovené lhůtě k návrhu vyjádří. I v případě hlasování per rollam se však uplatní sistace hlasovacích práv podle § 426 ZOK a sistace hlasovacích práv spojených s akciemi, které vlastní sama společnost (§ 309 odst. 1 ZOK).

Společnost nebo osoba oprávněná svolat valnou hromadu je povinna rozhodnutí, včetně uvedení dne jeho přijetí, oznámit všem akcionářům, a to bez zbytečného odkladu ode dne jeho přijetí. Podle názoru autorů publikace by měl být za den přijetí rozhodnutí považován den, ve kterém bude osobě oprávněné svolat valnou hromadu doručeno vyjádření posledního akcionáře, jehož hlasy jsou zapotřebí k přijetí navrhovaného usnesení (dosažení potřebného kvora). Nebude-li potřebného kvora dosaženo, považuje se za den přijetí rozhodnutí (negativního) den následující po dni, v němž uplyne lhůta pro doručení vyjádření akcionářů osobě oprávněné ke svolání valné hromady určená stanovami, jinak lhůta 15 dnů ode dne doručení návrhu na rozhodnutí per rollam. Lhůta podle předchozí věty běží v závislosti na doručení návrhu rozhodnutí per rollam jednotlivým akcionářům a velmi často se tedy bude její konec u jednotlivých akcionářů lišit.

Při rozhodování mimo valnou hromadu (per rollam) lze hlasovat i s využitím technických prostředků. Podmínky tohoto hlasování nebo rozhodování musí však být určeny tak, aby společnosti umožňovaly ověřit totožnost osoby oprávněné vykonávat hlasovací právo a určit akcie, s nimiž je spojeno vykonávané hlasovací právo, jinak se k hlasům odevzdaným takovým postupem ani k účasti takto hlasujících akcionářů nepřihlíží. Podmínky hlasování nebo rozhodování s využitím technických prostředků určí stanovami a vždy se uvedou v návrhu rozhodnutí per rollam. Neobsahují-li takové podmínky stanovami, určí je statutární orgán.

Z uvedeného je zřejmé, že tato úprava klade mimořádné nároky na úpravu ve stanovách společnosti. Zejména je důležitá úprava procedury doručení všech dokumentů. Stanovy by měly určovat způsob doručení návrhu rozhodnutí včetně možnosti tzv. fikce doručení. V opačném případě se může dostat svolavatel do významných problémů. Musí totiž vycházet jen z těch návrhů, které byly jednotlivým akcionářům skutečně doručeny, přičemž důkaz o tom musí předložit on sám. Půjde o způsob rozhodování, který nepochybně bude méně nákladný než konání samotné valné hromady, na druhé straně ovšem nebude použitelný tam, kde má svolavatel již předem informace o problematickém prosazení určitého rozhodnutí - to znamená, že by přijetí rozhodnutí metodou per rollam bylo pravděpodobně neúspěšné, když by akcionáři neměli prostor fyzicky se setkat a spíše nalézt v rozhodované otázce shodu

⁷⁹ Publikace (ne) přijatého rozhodnutí per rollam je pro završení celého procesu mimořádně důležitá. Svolavatel musí publikovat každý výsledek hlasování, tedy jak přijetí návrhu, tak jeho nepřijetí. Každý akcionář (lhostejno zda hlasoval pro přijetí rozhodnutí nebo si nechal lhůtu marně uplynout) má právo na informaci o výsledku hlasování, které se koneckonců může dotknout jeho právního postavení vůči společnosti. Svolavatel musí výsledek hlasování publikovat na internetových stránkách společnosti (pro akcionáře vlastníci akcie na majitele, a všechny třetí osoby) a písemně sdělit akcionářům vlastníci akcie na jméno na adresu uvedenou v seznamu akcionářů.⁸⁰

Shrnutí hlavních rozdílů dřívější a současné právní úpravy:

Institut přijímání rozhodnutí mimo valnou hromadu společnosti není nový, ale rekonstrukcí bylo umožněno jej využít i u akciových společností. Rozhodování per rollam je přitom velmi praktické a flexibilní. Aby však akcionáři mohli přijímat rozhodnutí mimo valnou hromadu společnosti, je nezbytné, aby tuto možnost připouštěly stanovy. A právě zde může nastat praktický problém. Změna stanov, kterou bude připuštěna možnost přijímat

⁷⁹ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013, 991 s, s. 1731 ISBN 978-807-3804-510., s. 1731

⁸⁰ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013, 991 s, s. 1736 ISBN 978-807-3804-510.

rozhodnutí akcionářů mimo valnou hromadu společnosti, je poměrně nákladnou a náročnou záležitostí.⁸¹

10 Kumulativní hlasování

Právní úpravou obsaženou v § 354 až § 356 ZOK byl do českého korporátního práva zaveden nový způsob rozhodování akcionářů společnosti. Tento způsob rozhodování je inspirován angloamerickým právním systémem. Základním účelem kumulativního hlasování je částečně zvýhodnit zejména menšinové akcionáře, ovšem pouze pro účely volby a odvolání členů orgánů společnosti. Menšinoví akcionáři by tak mohli mít větší vliv na složení orgánů společnosti, než tomu bylo doposud, a měla by tak být omezena možnost většinových akcionářů dlouhodobě ovládat orgány společnosti volením svých zástupců.

Určí-li tak stanovy, budou členové orgánů společnosti voleni do svých funkcí kumulativním hlasováním. Zákon tedy vyžaduje, aby kumulativní hlasování bylo přímo připuštěno stanovami společnosti. Mlčí-li stanovy o kumulativním hlasování, není toto hlasování přípustné. Kumulativní hlasování je postaveno na multiplikaci hlasů akcionářů pro účely volby členů orgánu společnosti.

Při kumulativním hlasování je nejprve potřeba zjistit, kolik má každý akcionář k dispozici hlasů. Za tímto účelem se počet hlasů, jimiž akcionář na valné hromadě obvykle nakládá, vynásobí počtem volených členů orgánů společnosti. Tak např. bude-li se volit tříčlenné představenstvo, bude mít akcionář, který má obvykle 17 hlasů, k dispozici 51 hlasů a menšinový akcionář, který má obvykle 6 hlasů, bude mít k dispozici 18 hlasů. Pokud se volí současně členové představenstva i dozorčí rady či jiného voleného orgánu, vypočte se počet hlasů pro každý z takovýchto orgánů odděleně. Při kumulativním hlasování se hlasuje o každém navrženém členu orgánu samostatně a odevzdávají se hlasy pouze pro volbu určité osoby, nikoliv proti její volbě. Akcionář může hlasovat všemi hlasy pro jednoho kandidáta nebo je libovolně rozložit mezi více kandidátů.

Při kumulativním hlasování jsou zvoleni ti kandidáti, pro jejichž volbu byl odevzdán

⁸¹ HEJDA, Jan. *Akciová společnost: zásadní změny podle nového zákona o obchodních korporacích, shrnutí hlavních rozdílů dřívější a současné právní úpravy, nejdůležitější dopady nové právní úpravy*. 1. vyd. Olomouc: Anag, 2014, 439 s., s.381. Právo (Anag). ISBN 978-807-2638-918.

nejvyšší počet hlasů. Podmínkou však je, že celkově bylo při kumulativním hlasování odevzdáno více než 50% hlasů akcionářů přítomných na valné hromadě, zjištěných pro účely kumulativního hlasování. Při volbě tříčlenného představenstva např. ze čtyř kandidátů si tak menšinový akcionář může prostřednictvím kumulativního hlasování zajistit, že jím navržený kandidát bude do představenstva skutečně zvolen. Vyjdeme-li ze shora uvedeného příkladu, může dát menšinový akcionář svých 18 hlasů jednomu vybranému kandidátovi a ať již většinový akcionář rozloží své hlasy jakkoliv (např. dá všem třem zbylým kandidátům 17 hlasů), kandidát preferovaný menšinovým akcionářem bude zvolen. Při standardním hlasování by byl menšinový akcionář většinovým akcionářem vždy přehlasován. Pokud získá několik osob stejný počet hlasů, hlasuje se znovu pouze o těchto osobách. Mají-li i při druhém hlasování stejný počet hlasů, rozhodne se o volbě losováním.

V zápisu z valné hromady musí být v případě kumulativního hlasování uvedeno, kolika hlasy bylo hlasováno pro každého kandidáta a jmenný seznam akcionářů, kteří tak hlasovali. Tato skutečnost je totiž významná při odvolání osob zvolených za členy orgánů prostřednictvím kumulativního hlasování. Takto zvolené členy lze totiž odvolat jen se souhlasem většiny akcionářů, kteří hlasovali pro jejich zvolení, případně jejich právních nástupců. To neplatí pouze v případě, kdy je daný člen orgánu odvoláván pro závažné porušení svých povinností. K odvolání členů orgánů zvolených kumulativním hlasování pak postačí běžné hlasování.⁸²

Zvolení člena orgánu kumulativním hlasováním se projeví i v případě jeho odvolání z funkce. Má-li být z funkce člena orgánu odvolána osoba, která do této funkce byla zvolena kumulativním hlasováním, musí pro její odvolání hlasovat většina akcionářů nebo jejich právních nástupců, kteří ji svými hlasy do funkce zvolili. To však neplatí, pokud má být člen orgánu ze své funkce odvolán pro závažné porušování svých povinností. Dodává se, že i v případě kumulativního hlasování se uplatní systace hlasovacích práv podle § 426 ZOK, tedy v daném případě při hlasování o odvolání akcionáře z funkce člena orgánu společnosti pro porušení povinností při výkonu funkce není tento akcionář oprávněn vykonávat své hlasovací právo a jeho hlasy se ani nezapočítávají při zjišťování usnášení schopnosti valné hromady. To se vztahuje i na osoby jednající s ním ve shodě.

⁸² ELIÁŠOVÁ, Petra. *K NĚKTERÝM NOVINKÁM V PRÁVECH AKCIONÁŘŮ PODLE ZÁKONA O OBCHODNÍCH KORPORACÍCH – ČÁST I.* [online]. epravo.cz, 5. června 2014 [cit. 25. února 2015]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/k-nekterym-novinkam-v-pravech-akcionaru-podle-zakona-o-obchodnich-korporacich-cast-i-94373.html>>.

Jak bylo uvedeno, při odvolání osoby zvolené do funkce člena orgánu společnosti kumulativním hlasováním musí pro její odvolání hlasovat většina společníků, kteří ji svými hlasy do funkce zvolili, nebo jejich právních nástupců. Aby toto pravidlo mohlo být dodrženo, je nezbytné, aby bylo do budoucna zdokumentováno, jakým způsobem a zejména jakým počtem hlasů jakých akcionářů byla osoba do funkce zvolena. Ustanovení § 356 odst. 3 ZOK proto ukládá povinnost, aby v zápise z valné hromady o volbě orgánu kumulativním hlasováním bylo mimo jiných zákonných náležitostí rovněž uvedeno, kolika hlasy bylo hlasováno pro volbu nebo odvolání každé navrhované osoby a jmenný seznam těch, kteří tak hlasovali.

Shrnutí hlavních rozdílů dřívější a současné právní úpravy

V českém právním řádu se jedná o zcela nový institut, který má účelově zvýhodnit menšinové akcionáře při volbě členů orgánů společnosti a vyloučit tak nebezpečí dlouhodobého ovládnutí těchto orgánů většinovými akcionáři. Autoři publikace jsou toho názoru, že by bylo vhodné zákonnou úpravu doplnit o postup při kumulativním hlasování, který by zaručoval menšinovým akcionářům hlasování až po akcionářích většinových. K tomuto názoru se přikláním, protože se domnívám, že pokud budou nejprve hlasovat akcionáři většinoví nevědíci nic o tom jak budou hlasovat menšinoví, tito dostanou větší šanci prosadit jimi upřednostňovaného kandidáta.

Samozřejmě, že by taková úprava měla být vyhrazena spíše stanovám společnosti, nicméně lze jen stěží předpokládat, že není-li se menšinový akcionář schopen prosadit vahou svých hlasů (bez multiplikace kumulativním hlasováním) v otázce volby členů orgánů společnosti, bude schopen prosadit změnu stanov společnosti ve svůj prospěch, což se v podstatě týká i možnosti kumulativního hlasování jako takové. Nebude-li připuštěna ve stanovách, nemohou ji akcionáři využívat.⁸³

⁸³ HEJDA, Jan. *Akiová společnost: zásadní změny podle nového zákona o obchodních korporacích, shrnutí hlavních rozdílů dřívější a současné právní úpravy, nejdůležitější dopady nové právní úpravy*. 1. vyd. Olomouc: Anag, 2014, 439 s. Právo (Anag). ISBN 978-807-2638-918.,s.383

Závěr

Cílem této práce bylo zanalyzovat problematiku fungování valné hromady akciové společnosti, podat ucelený pohled na tento institut s důrazem na změny, které se objevily po přijetí zákona o obchodních společnostech a družstvech. Snažil jsem se začlenit odpovídající judikaturu a také tam, kde to bylo vhodné, vyjádřit svůj názor.

Po prostudování příslušné odborné literatury, judikatury a odborných článků jsem zjistil, že právní úprava působnosti valné hromady rekodifikací doznala některých změn. Je patrná provázanost s občanským zákoníkem zejména proto, že obecná úprava orgánů právnických osob, a tedy i valné hromady akciové společnosti je obsažena v §151 a 160 NobčZ.

Zabýval jsem se otázkou povahy účasti na valné hromadě, jakožto předpokladu výkonu hlasovacího práva, popřípadě dalších práv realizovaných v souladu s § 398 odst. 1 na valné hromadě. Ta, jak jsem zjistil, není jednoznačná. Avšak to by nemělo mít významnější vliv na právní praxi.

V otázce plné moci k zastupování na valné hromadě jsem narazil na problém, který se týkal plné moci, pro které zákon vyžaduje formu notářského zápisu o právním jednání. Podle usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27.11.2014 sp. zn. 29 Cdo 3919/2014 totiž plná moc udělená k právnímu jednání, pro které zákon vyžaduje formu notářského zápisu o právním jednání, není neplatná pro nedostatek formy vyžadované zákonem, není-li pochyb o tom, kdo plnou moc udělil. Největším problémem a nedostatkem daného usnesení jak jsem zjistil, ale je snaha o obecnou přenositelnost závěru usnesení Nejvyššího soudu ČR. Odborník na obchodní právo z pražské právnické fakulty a poradce náměstka Pelikána hodnotí rozhodnutí tak, že význam požadavku na plnou moc ve formě notářského zápisu však podle něj má smysl například pro rozdělení společného jmění manželů, zřeknutí se dědictví či uznání dluhu se svolením k přímé vykonatelnosti.

Další otázkou, kterou jsem řešil byla ta, zda rozhodnutí valné hromady je právním jednáním nebo nikoliv. Zákon o obchodních korporacích vychází z toho, že jak rozhodnutí valné hromady, tak i další rozhodnutí orgánů korporace, jsou – vyvolávají-li právní následky s nimi spojené - právním jednáním v tom smyslu, jak to nově chápe občanský zákoník.

Pokud se jedná o problematiku odeslání a doručení pozvánky na valnou hromadu, tak zde i nadále platí, že k dodržení lhůty postačí (na rozdíl od společnosti s ručením omezeným – viz § 184 odst. 1), aby společnost pozvánku v této lhůtě odeslala (usnesení NS sp. zn. 29

Cdo 590/2009). Společnost však musí učinit vše, co po ní lze spravedlivě požadovat, aby pozvánka byla akcionářům v přiměřené době po odeslání také doručena.

Co se týče usnášeníschopnosti valné hromady, tak zde došlo převážně k technickým změnám, které odrážejí zavedení kusových akcií a nového způsobu hlasování na valné hromadě společnosti – hlasování za využití technických prostředků. Umožnění snížení kvora hlasů akcionářů pro určení usnášeníschopnosti valné hromady pod zákonné minimální kvorum je dalším projevem snahy zákonodárce umožnit akciovým společnostem samoregulaci v rámci stanov.

Právní úprava průběhu valné hromady byla rekonfigurací změněna spíše v obsahové než systematické rovině. V rámci změn byly především odstraněny terminologické nedostatky a nepřesnosti a došlo také k doplnění výslovné úpravy některých dílčích otázek s konáním valné hromady souvisejících. Změny lze označit za dílčí nikoliv koncepční. Jejich smysl vidím v tom, že mohou usnadnit jednání valné hromady.

Pokud jde o systaci hlasovacích práv, ta se v současnosti vztahuje i na akcionáře, kteří jednají s akcionářem, jemuž je výkon hlasovacích práv zakázán, ve shodě (nejednají-li ve shodě všichni akcionáři), s výjimkou systace hlasovacích práv při prodlení se splněním vkladové povinnosti.

Co se děje v případě, kdy není zvolen předseda valné hromady? Valná hromada se může v takovém případě konat a řídit ji svolavatel. Nezvolení orgánů valné hromady přitom v minulosti paralyzovalo nejednu společnost s vnitřně napjatými vztahy. K tomu by podle nové právní úpravy již nemělo docházet.

Dalším praktickým pozitivem nové právní úpravy je výslovně připuštěná kumulace funkcí valné hromady v rukou jedné osoby, což pomůže řešit volbu orgánů u společností s malým počtem akcionářů a spolehlivých zainteresovaných osob.

V oblasti práv akcionářů souvisejících s účastí na valné hromadě ZOK přináší celou řadu novinek. Zakotvuje nové instituty, v některých případech práva akcionářů rozšiřuje, upřesňuje nebo umožňuje jejich širší uplatnění, v jiných však akcionářská práva oproti obchodnímu zákoníku omezuje, případně umožňuje jejich omezení ve stanovách. V jakém rozsahu budou nové instituty ze strany akciových společností a akcionářů využívány, ukáže až praxe.

V otázce neplatnosti rozhodnutí valné hromady zákon nově výslovně stanoví, že důvodem neplatnosti rozhodnutí valné hromady může být rozpor rozhodnutí s dobrými mravy.

S ohledem na nově zavedenou možnost přijímat rozhodnutí i mimo valnou hromadu,

zákon nyní stanoví podmínky i pro vyslovení neplatnosti tohoto rozhodnutí.

U zcela nového institutu přijímání rozhodnutí mimo valnou hromadu společnosti, je nezbytné, aby tuto možnost připouštěly stanovy. může zde nastat praktický problem, protože změna stanov, kterou bude připuštěna možnost přijímat rozhodnutí akcionářů mimo valnou hromadu společnosti, je poměrně nákladnou a náročnou záležitostí.

Ohledně kumulativního hlasování jsem toho názoru, že by bylo vhodné zákonnou úpravu doplnit o postup, který by zaručoval menšinovým akcionářům hlasování až po akcionářích většinových. Domnívám se, že pokud budou nejprve hlasovat akcionáři většinoví nevědíci nic o tom jak budou hlasovat menšinoví, tito dostanou větší šanci prosadit jimi upřednostňovaného kandidáta.

Závěrem lze shrnout, že ZOK do právní úpravy příliš nezasahuje, změny zavádí především v institutech, které mají činnost valné hromady zjednodušit nebo přizpůsobit dnešnímu modernímu pojetí tohoto orgánu akciové společnosti. Myslím si, také, že nová úprava více repektuje autonomii vůle akcionářů.

SEZNAM LITERATURY

- [1] BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013, 991 s. ISBN 978-807-3804-510.
- [2] ČÁP, Zdeněk a Jan HEJDA. *Zákon o obchodních korporacích: výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy*. Praha: Linde Praha, 2013, 783 s. ISBN 978-80-7201-917-5.
- [3] ČERNÁ, S. *Obchodní právo. Akciová společnost*. 3.díl. Praha: ASPI, 2006, s. 28
- [4] DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 1. vyd. Praha. ASPI, 2005, s. 1
- [5] DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vyd. Praha: ASPI, 2009, s. 386. ISBN 978-80-7357-430-7.
- [6] ELIÁŠ, Karel. *Akciová společnost: systematický výklad obecného akciového práva se zřetelem k jeho reformě*. Praha. Linde, 2000, s. 64.
- [7] HEJDA, Jan. *Akciová společnost: zásadní změny podle nového zákona o obchodních korporacích, shrnutí hlavních rozdílů dřívější a současné právní úpravy, nejdůležitější dopady nové právní úpravy*. 1. vyd. Olomouc: Anag, 2014, 439 s. Právo (Anag). ISBN 978-807-2638-918.
- [8] KLÍMA, A. *Manufakturní období v Čechách*. Praha: Academia, 1954, s. 248 a násl.
- [9] LASÁK, Jan. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 2 sv. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-537-5.
- [10] ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 1. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, xiv, 994 s. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-803.

Právní předpisy:

Zákon o obchodních společnostech a družstvech č. 90/2012 Sb.

Občanský zákoník č. 89/2012 Sb

Delaware Code, Delaware Code Online

Důvodová zpráva k ZOK

Elektronické zdroje:

- [1] *GENERAL CORPORATION LAW* [online]. Delaware Code Online [cit. 21. března 2015]. Dostupné na <<http://delcode.delaware.gov/title8/c001/sc07/index.shtml>>.
- [2] ELIÁŠOVÁ, Petra. *K NĚKTERÝM NOVINKÁM V PRÁVECH AKCIONÁŘŮ PODLE ZÁKONA O OBCHODNÍCH KORPORACÍCH – ČÁST I.*[online], 5. června 2014 [cit. 25. února 2015]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/k-nekterym-novinkam-v-pravech-akcionaru-podle-zakona-o-obchodnich-korporacich-cast-i-94373.html>>.
- [3] ELIÁŠOVÁ, Petra. *K NĚKTERÝM NOVINKÁM V PRÁVECH AKCIONÁŘŮ PODLE ZÁKONA O OBCHODNÍCH KORPORACÍCH – ČÁST II.*[online], 5. června 2014 [cit. 25. února 2015]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/k-nekterym-novinkam-v-pravech-akcionaru-podle-zakona-o-obchodnich-korporacich-cast-i-94373.html>>.
- [4] HENČEKOVÁ, Slavomíra. *K PROBLEMATICE FORMY PLNÉ MOCI.* [online], 9. února 2015 [cit. 25. února 2015]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/k-problematice-formy-plne-moci-96855.html>>.
- [5] HENDRYCHOVÁ, Hana. *Další novela obchodního zákoníku.*[online],23. listopadu 2009 [cit. 20. března 2015]. Dostupné na <<http://www.elaw.cz/clanek/dalsi-novela-obchodniho-zakoniku>>.
- [6] NIKOLOVA, Dagmara. *NEPLATNOST USNESENÍ VALNÉ HROMADY PO REKODIFIKACI.*[online], 27. ledna 2015 [cit. 25. února 2015]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/neplatnost-usneseni-valne-hromady-po-rekodifikaci-96341.html>>.
- [7] KRAMER, Jaroslav. *NEJVYŠŠÍ SOUD „PŘEPISUJE“ NOVÝ KODEX* [online]. Česká advokátní komora, 29. prosince 2014 [cit. 25. února 2015]. Dostupné na <<http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=13830>>.
- [8] VRCHA, Pavel. *Reakce Msp k rozhodnutí NS týkající se § 441 obč. zák.* .[online],4. ledna 2015 [cit. 25. února 2015]. Dostupné na <<http://vrcha.webnode.cz/news/reakce-msp-k-rozhodnuti-ns-tykajici-se-441-obc-zak-/>>.
- [9] ŠPERKOVÁ, Kateřina. *ZÁLOHA NA VÝPLATU PODÍLU NA ZISKU SPOLEČNOSTI.* [online], 5. června 2014 [cit. 2. února 2015]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/zaloha-na-vyplatu-podilu-na-zisku-spolecnosti-96342.html>>.
- [10] *Svolání valné hromady* [online].In-server:svět nekótovaných akcií, 9. srpna 2013 [cit. 20.března 2015] , Dostupné na <<https://www.in-server.cz/rubriky/firemni-udalosti/valna-hromada/>>.

Judikatura:

- [1] Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 9. prosince 1998, sp. zn. 7 Cmo 253/98
- [2] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. ledna 1999, sp. zn. 1 Odo 101/97
- [3] Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 5.2007, sp. zn. 29 Odo 1502/2005
- [4] Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30.9.2009, sp. zn. 29 Cdo 4284/2007
- [5] Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27.1.2009, sp.zn. 29 Cdo 3009/2007
- [6] Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25.6.2009, sp.zn. 29 Cdo 5297/2008
- [7] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. září 2009, sp. zn. 29 Cdo 9/2009
- [8] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. srpna 2009, sp. zn. 29 Cdo 211/2009
- [9] Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. září 2011, sp. zn. 29 Cdo 585/2010.
- [10] Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. srpna 2013, sp. zn. 29 Cdo 3844/2011
- [11] Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27.11.2014 sp. zn 29 Cdo 3919/2014

Odborné články:

Neplatnost usnesení valné hromady. *Právní rádce*, 2014, roč. 22, č.7